

„Ha nem hallgatnak rád, akkor nem tudtál rajtuk segíteni, de a magad lelkét megmentetted. Ilyen értelemben az egyház felelőssége oszthatatlan, ha kétirányú is.”

Győri találkozás Ittész János nyugalmazott püspökkel ► 5. oldal

„Az is tény, hogy a Bibliát olvasni és érteni akarók részéről időről időre igény mutatkozik arra, hogy az anyanyelv változása nyomán a magyarra fordított Szentírás szövegét hozzáigazítsák az adott kor nyelvéllapothoz.”

Az újonnan revideált Károli-Bibliáról ► 7. oldal

„Élményszerű, szabad és emberközpontú istentiszteletről Luther és a wittenbergi reformátorok hallani sem akartak.”

Az istentisztelet evangéliuma ► 10. oldal

Teremtés és természettudomány ► 6. oldal
Gyógyító álmom ► 7. oldal

Hibajelentés ► 11. oldal

Hódít a Tízparancsolat ► 13. oldal

Böhm-émléktábla Kolozsvárott ► 14. oldal

In memoriam vitéz Magassy Sándor ► 15. oldal

FOTO: T. PINTER KÁROLY

Oratórium és laboratórium

► A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium nevét idén még hiába keresnénk a száz legjobb magyarországi középiskola között. Mint lapunk múlt heti száma is hírül adta, e rangsorba az evangélikus középiskolák közül csak a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium, a soproni líceum, illetve a bonyhádi gimnázium és kollégium fért be, a 29., a 76., illetve a 83. helyre. Ám hogy az 1904-től 1952-ig működő, majd 1989-ben az első hazai protestáns oktatási intézményként újraindított Fasorban „gőzerővel” folynak a munkálatok annak érdekében, hogy méltó legyen „régijó híréhez”, annak bizonyossága az is, hogy január 20-án hivatalosan is átadtak két modernizált – a természettudományos képzés céljára átalakított – tantermet. A beruházást pályázati támogatás tette lehetővé – az elnyert mintegy 290 millió forint a legnagyobb összeg, amelyhez a Magyarországi Evangélikus Egyház eddig pályázati úton jutott...

Két emléktáblát avatott fel január 20-án a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Gáncs Péter: az egykori tanárét, Levius Ernőét (képiütkön) és a ma is élő tudós öregdiákét, Liptai Györgyét. Pontosabban az emléktáblákkal jelölt tantermeket, amelyek a *Természettudományos oktatás módszertanának és eszközrendszerének megújítása a közoktatásban* című TÁMOP-pályázat elnyerése révén, nem kevesebb mint 290 millió forint támogatásból alakulhattak át modern, interaktív laboratóriumokká.

► Folytatás a 3. oldalon

A lerakott fegyver

Születésének 100. évfordulóján emlékeztek Kendeh Györgyre Kelenföldön

► „Hogy nem bolondult ebbe bele?! Hogy nem lett vigasztalhatatlanul megkeseredett?! Hogy élte túl?!” – kérdezte prédikációjában az unoka, majd folytatta: „A bosszúvágyból, az elszennvedett igazságtalanság miatti méltatlankodásból csak a halál születhetett volna...” Kelenföldön, az evangélikus egyházközség templomában Kendeh Györgyre (1912–2000) emlékezett múlt vasárnap a gyülekezet, néhai lelkésze születésének századik évfordulóján.

Kendeh György 1912. január 22-én született a felvidéki Késmárkon. Édesapja szintén lelkész volt, és e hivatást választotta fia és unokája is. A családból többen munkatársai ma is az egyháznak, közülük négyen lelkészként szolgáltak a múlt vasárnapra hálaladó istentiszteleten.

A vízkereszt ünnepe utáni 3. vasárnapon most ugyanúgy zsúfolásig megtelt a kelenföldi hajlék, mint ötvenöt éve, 1956. október 21-én. Akkor Kendeh Györgynek a rehabilitációját követő első prédikációját hallgatta az ünneplő gyülekezet, most pedig keresztény életútjának egészéért adtak

hálát az egybegyűltek. Szolgálatáért, amely itt Kelenföldön kétszer is végleg megszakadni látszott: 1950 márciusával, illetve az 1961. október 31-én történt újabb eltávolításával, hogy azután a gyülekezet – időközben nyugalmazott – papja 1989. október 22-én ismét a Bocskai úti templom szószékére állhasson...

A megemlékezés istentisztelettel kezdődött, melyen Kendeh K. Péter prédikált. A Luther Kiadót igazgató lelkész maga is hangsúlyt utalt nagyapja kelenföldi szolgálatára: „Közöttünk vannak azok, akik – talán ugyanabban a padban ülve, mint

Kendeh K. Péter

most – szinte pontosan ötvenöt éve hallhatták, ahogy a nagypapa felolvassa: »Ma teljesedett be ez az írásfültek hallatára.«

► Folytatás a 3. oldalon

Tanít az Úr tanítani

■ PAPP ANDREA

Tanár vagyok. Ez az egyik hivatásom, a hitvesi és az anyai mellett. Ez a „tanárság” nem bír annyi evidenciával, amennyit én beleálmodtam a pályakezdetkor. Az egyetemen, magyar és filozófia szakon megszereztem az átadható tudást, és hatalmas lelkesedéssel indultam el a pályámon: tanítani fogok!

De az Úr a legnagyobb tanító, és nem adta ilyen könnyen. Az elmúlt tizen-egynéhány évre visszanezve látom, hogy minden kudarc és öröm, harc és kiengesztelődés egy lelki fejlődés állomásai voltak, egy olyan út stációi, amelyre pályakezdeként gondolni sem mertem...

Az egyetemi évek alatt gyűjtöttem a tudomány kincseit, amelyeket elvihetek majd a gyerekeknek: József Attila, Szent Ágoston, metaforák, predikatív szerkezetek, a felvilágosodás dialektikája... éveken át csak erre készültem! Vakon hittem, hogy a tanítványaim állnak majd a terem előtt, tudásszomjtól elgyötört, és nézik, hogy jövök-e már. Nem nézték, nem vártak... de odaértem, és tanítani kezdtem.

És jött a sorsfordító felismerés! Nemcsak az a fontos, hogy mit adok át, hanem az is, hogyan! Új eszme kezdett el lángolni a képzeletbeli zászlómon évekig: tanítani a legnagyobb kincs! Módszereket kerestem az empátián és reformpedagógiákon innen és túl... De ez még mindig az egómból jövő tévedés volt, bár hangzatos volt és hiteles.

A legnagyobb kudarc akkor ért, amikor filozófiát kellett oktatnom egy testnevelés szakos osztálynak. A tudomány maga senkit nem érdekelt, a tanításom sem fogta őket. Kézzelel-lábbal próbáltam megértetni ve-

lük, hogy én bármit megtanítok, akár magyar érettségi tételket is kidolgozhatunk az órákon, csak engedjenek tanítani, mert ez a hivatásom, ez az életem! Soha nem felejttem el: az egyik suhanc fél lábra állt, és ugatott... én meg feljelentettem magam, és helyettesítő tanárt kértem magam helyett. Életem egyik legnagyobb kudarca volt...

És jött a sorsfordító felismerés! A tanítványok nem az átadható tudásra kíváncsiak csak, és nem érdekli őket, hogy én szeretek és akarok tanítani. Metaforák és disztichonok helyett szeretetre és elfogadásra vágyunk. Nem a „konformizmusról” kérdeztek bővebben, amelyre előző éjjel órákat készültem, hanem a szünetben oda-jött hozzám egy kislány, hogy mit tegyen, ha tizennégy évesen kisbabája lesz. Segítsék! Álltam, és csak néztem a lányt. Abban a pillanatban sok év szemlélete és gondolatvilága átfordult bennem, és új meghívást kaptam.

Hiszek abban, hogy folyamatosan tanulni és fejlődni kell, de minden pedagógiai eszközön és módszeren túl megtapasztaltam, hogy Isten szabadító ereje és szeretete nélkül semmi vagyok!

Nem az átadható tudás, nem a tanítás maga, hanem a mögöttem lévő emberi csodák, örömök, fájdalmak a fontosak. Nem tanítani, hanem okosan-bölcsen tanítva-vezetve szeretni kell a gyerekeket. Nem Platón szeretem, nem egy projekt munkát, hanem a tanítványaimat!

Ezt az eszmét már nem én írtam fel, nem én teremttem ki a gondolataimból, hanem az Úr tanított meg tanítani. Így nem tud már kifogni rajtam egy szakmunkásosztály vagy egy filozófia ellen beoltott matematikuscsoport sem! Így kerek a világ. Ezen az úton járok, és úton vagyok...

Ajtó az egységre

„Szentlélek, jöjj, lobogó láng” – énekeltek a fiatalok január 22-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházának gyülekezeti termében, ahol az egység szimbolikus jeleként minden résztvevő meggyújtott egy-egy méceszt, majd elhelyezte a szószék előtt. A fények végig világítottak az ökumenikus imahetet lezáró ifjúsági istentisztelet alatt – tudósít a *Parókia.hu*, miként újszólván valamennyi keresztény felekezet internetes honlapján beszámolókat tucatja dokumentálja a Krisztus-hívők egységéért 1908 óta megtartott ökumenikus imahét idei magyarországi alkalmait...

A világszerte január 15–22. között megtartott imanyolcad tanulmányi anyagát erre az évre – a Keresztények Egységét Előmozdító Pápai Tanács és az Egyházak Világtanácsa Hit és

Egyházszerződés Bizottságának felkérésére – egy lengyelországi ökumenikus munkacsoport dolgozta ki 1Kor 15,51 alapján: „...mindnyájan el fogunk változni”.

Bár hivatalos kimutatás nem készült, az *EvÉlet* „tájékoztatója” szerint valószínűsíthető, hogy hazánkban minden korábbinál több helyszínen és nagyobb létszámmal zajlottak az ökumenikus együttlétek. Mindezt talán híven érzékelteti három evangélikus egyházkerületünk püspöki titkárnak beszámolója lapunk 4. oldalán. Mert igaz ugyan, hogy püspökeink programját „protokolláris megfontolások is igazgathatták”, ám hogy az Úristen színe előtt nincsenek „alsóbb szintek”, arról olvasóink evangélikus Élet e heti számában. Is.

■ TPK

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Urunk, Istenünk, aki arra biztats bennünket, hogy életünket színed előtt éljük, és mindent megosszunk veled, hallgass meg imádságunkat, és erősíts meg jelenléteddel!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, köszönjük az ideai vízkereszt időszakot. Köszönjük, hogy újra arra irányítottad figyelmünket, hogy Jézusban megjelent a te dicsőség. Mi sokszor máshol keresünk: téged is, a dicsőséget is. Köszönjük Fiad kinyújtott kezét, érintését, irgalmas tekintetét. Add, hogy dicsőségben megerősödjünk! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, kérünk téged, adj nekünk bátorságot, kitartást, Fiadhoz való ragaszkodást, hogy az ő dicsőségét mi is meg tudjuk jeleníteni a világban. Erre hívtál bennünket, ezt a feladatot adtad nekünk. Vértess fel bennünket! Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy kezünk elérje a bajajutottat, ölelésünk a szeretethiányban élő, biztató tekintetünk a csüggedőt. Add, hogy mindig tudjunk imádkozni azokért, akikre mások nem gondolnak, vagy csak szeretetlenül szólnak róluk. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, néha mi is elfáradunk és elcsüggedünk. Bizonytalanokká válunk hitünkben és szeretetünkben. Talán túlságosan is lefoglalnak saját gondjaink. Ha neked is kedves, adj nekünk is – ahogy a tanítványoknak megadtad – olyan hit-élményeket, amelyekben kitágul emberi perspektívánk, és erősödik hozzád való ragaszkodásunk. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, bizonytalan időket élünk hazánkban és szerte Európában. Nem tudjuk, mit hoz a holnap. Sok minden megrendült, amit eddig biztosnak hittünk. Légy Lelked által velünk, hogy tekintetünket ne vegyük le rólad, hanem a te tekintettedben megfürödvé lássuk életünket. Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Urunk, Istenünk, köszönjük a formáló és megerősítő közös imádság ajándékát. Legyen teljes a te dicsőség Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Amen.

SEMPER REFORMANDA

„Mindezt tudni s elismerni, érte a dicsőséget egyedül neki adni, testünk-lelkünk minden javát valóban csak tőle várni, jóban-rosszban, életben-halálban, mindenestül rá hagyatkozni, minden kísértésben hozzá menekülni, minden gyötrő szükségben csak hozzá kiáltani – íme ez a legfőbb és legszebb istentisztelet. De csak a hívők sibi serege adja egyedül Istennek a dicsőséget. Csak ezek bíznak benne, s építenek reá. Ezek tudják, hogy mindenüket tőle vették, s az ördögtől pillanatig se maradhatnának meg, ha az Isten meg nem oltalmazná őket.

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztények!
(Szabó József fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – 5MÓZ 18,15–20(21–22)

Krisztus, a próféta-ság beteljesítője

Az apostolok cselekedeteiről írt könyv harmadik fejezetében olvasható történetben Péter apostol a Mózesnek adott isteni ígéretet Jézusra vonatkoztatja: „Maga Mózes mondta: *Prófétát támaszt nektek testvéreitek közül az Úr, a ti Isteneitek, olyat, mint én: őt hallgassátok mindenben, amit csak mond nektek. (...) Isten elsősorban nektek támasztotta fel és küldte el Szolgáját, aki megáld titeket azzal, hogy mindenkiket megtérít a maga gonoszságából.*” (ApCsel 3,22–26)

Miben is lehet egy próféta Mózeshez hasonló?

Kétségtelen, hogy Isten az üdvtörténet során első ízben Mózeset választotta ki arra, hogy szájába adja ígéit. Emberrel ilyet korábban nem tett, hanem mindig angyalt küldött, hogy üzenetét elmondja. Mózes elsőként lett Isten szócsöve a választott nép felé. Ebben minden valódi próféta kell, hogy hasonlítson Mózesre.

Mózes azonban nemcsak beszéde által bizonyult próféta-nak, hanem egy olyan cselekedetet is véghezvitt, amellyel nem előképe, de előhírnöke lett a megígért Messiásnak. Arra a történetre gondolok, amelyről három héttel ezelőtt, a vízkereszt ünnepe utáni első vasárnap szolt az igehirdetés egyházunkban. Mózes abban a történetben, Istennek a népe elleni jogos haragját önmagára fordítva, közbenjárt a népért, hogy a nép – bár nem érdemelt kegyelmet – Isten jóságának köszönhetően mégis életben maradjon, és a pusztában születő új generáció bemehessen az ígéret földjére, Kánaánba.

Ebben az Ószövetség későbbi prófétái közül egyik sem hasonlítható

Mózeshez. Bár osztoznak a népüket érő büntetésben, de egyikük sem tudja közbenjáróként Isten haragját a népről elfordítani. Jézus lesz majd az a Mózeshez hasonló, de nála mérhetetlenül nagyobb Próféta, akinek Isten nemcsak szájába adja ígétjét, hanem akiben az örök Ige ölt testet, és aki a Golgota keresztyén nemcsak a maga népéért, hanem a világ minden népéért közbenjár, és magára fordítja Istennek a világ minden bűne miatti haragját, hogy a bűnösök haladékok nyerjenek a megtérésre és a megszentelődésre. Így lesz Jézus a Mózes-szel kezdődő próféta-ság beteljesítője.

Manapság sokan beszélnek az egyház prófétai küldetéséről. Mások Jézus szavára hivatkozva elhárítják: „A törvényt és a prófétákat Jánosig hirdették, azóta az Isten országának örömhírét hirdetik...” (Lk 16,16) Jézus azonban nem a próféta-ságról, hanem Mózes és a próféták könyveinek hirdetéséről mondja, hogy az Keresztelő Jánosig tartott, azóta az Isten országának evangéliumát kell hirdetni.

Ez nem azt jelenti, hogy Mózes és a próféták könyveit el kellene dobunk. Hiszen maga Jézus is felolvastott belőlük, és az apostolok is rendszeresen a Mózes és a próféták könyvéből vett igék alapján prédikáltak az Isten országának evangéliumát. De nem a törvényt prédikálták, mert a törvény prédikálása Keresztelő János-sal véget ért, illetve – ahogy Pál apostol mondja – „Mózesnek ősidőktől fogva minden városban megvannak a hirdetői, hiszen a zsinagógákban minden szombatol olvassák őt.” (ApCsel 15,21) És a próféták könyveiből vett igék alapján sem arról prédikáltak, hogy azok mi-

ként teljesedtek be az ószövetségi nép életében, hanem hogy Krisztusban hogyan teljesedtek be születése, csodái, szenvedése, halála, föltámadása, Isten jobbán való megdicsőülése által, és hogyan fognak majd beteljesedni második eljövételének napján. Az apostolok nem Mózeset és a prófétákat hirdették, hanem Krisztust és az Isten országát prédikálták Mózes és a próféták könyvei alapján. Ez a mi feladatunk is.

Azt azonban nem feledhetjük, hogy Krisztus szava szerint „a tanítvány nem feljebbvaló a mesterénél, sem a szolgálta az uránál” (Mt 10,24), hanem osztoznia kell sorsában. Jézus pedig nemcsak a próféta-ságnak, hanem a prófétai sorsnak is beteljesítője volt, amikor úgy járt közben a bűnösökért, hogy – ártatlan léte-re – a bűnösököt fenyegető haragot és ítéletet magára vonta, hogy ezzel a bűnösöknek kegyelmet, azaz időt nyerjen, hogy megtérjenek, és a haragra és ítéletre többé ne szolgáltatásnak okot.

Ezért az egyház prófétai szolgálata nem lehet más, mint hogy az egyháznak engednie kell, hogy a Mester megossza vele az általa és benne beteljesedett prófétai sorsot. Az egyháznak úgy kell Istennél közbenjárnia a világban élő minden bűnös emberért, hogy miközben számukra megtérésre alkalmas időért könyörög, vállalja, hogy az Isten által jónak és szükségesnek ítélt tőkéltes Krisztusnak nemcsak mint tőkéltes Prófétának, hanem mint önmagát a bűnösökért fölláldozó tőkéltes Főpapnak a sorsában is részesülne, hogy Jézus második eljövete-

A VASÁRNAP IGÉJE

lekor majd királyságában is részesülhessen.

Az egyház azonban – sajnos – újra meg újra hajlamos engedni a kísértésnek, hogy itt és most, a haraggal és ítélettel fenyegetett bűnös világban részesüljön Krisztusnak, a Királynak méltóságában, miközben sem a bűnösök elleni haragot magára fordító Próféta, sem a bűnösökért önmaga életéről lemondó, önmagát szeretetből fölláldozó Főpap sorsából nem kér. És csodálkozni, ha eközben a világ részéről nap mint nap gúny, támadás, üldözés éri.

Pedig nincs ebben semmi meglepő, hiszen csak arról van szó, hogy a világ ugyanazokkal a királyi jelvényekkel illeti az egyházat, amelyekkel Krisztust illette. Előbb ráadja a hatalom bíborpalástját, hiszen a világ Krisztust is azzal gúnyolta ki, hogy bíborpalástot terített a vállára. Ezzel egy időben azonban le is köpdöste, arcul verte, majd korbacssal szaggatta szinte cafatokra a testét, végül töviskoronát nyomott a fejébe, megfosztotta mindenétől, még a ruháitól is, és szöveget vert a kezébe és lábába.

Ilyen királyi díszekkel illeti a világ minden időben a prófétai sorsot vállalni nem akaró, helyette földi királyságra ácsingózó egyházat is. Ám a pokol kapui – miként Krisztus megígérte – még ekkor sem és sohasem vehetnek erőt az ő anyaszentegyházán!

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Mária vagy/és Krisztus

Február 2. a mi ünnepünk is

▶ A karácsonyt megelőző lapszámösszevonáskor elszámolta magát a rovatvezető... Így a tervezett témák kicsit összetorlódtak, és már itt is van az első hónap vége, sőt kezdődik a következő. Pedig február 2-át nem akartam kifelejteni. A Régi-új liturgikus sarok így két összetartozó cikk között egy kis kitérőt tesz, hogy megemlékezzünk egy olyan napról, amelyet evangélikus őseink nagyon szerettek, s Luther maga is kiemelt ünnepnek tartott. Az evangéliumot igazán lutheri módon hirdető, pontosabban megénekelő Johann Sebastian Bach, aki minden vasárnap és ünnepnap ígét a zene szárnyára vette, erre a napra írta a legtöbb kantátát.

Február 2. ősi evangéliuma – Lk 2,22–40 – ezzel a mondattal kezdődik: „Leteltek Mária tisztulásának napjai.” Ezért az ünnepnap felett ez a cím volt olvasható évszázadokon keresztül: „Purificatio Mariae” – „Mária tisztulása”. Tehát Mária-ünnep – a katolikus népi kegyesség méghozzá így is nevezte: „Gyertyaszentelő Boldogasszony”.

Miért nem törölte hát reformátorunk a naptárból néhány más Mária-ünnepet együtt, mint sok szent ünnepét? Miért maradt meg lutheránus tradícióként szerte a világon ott, ahol a történelem ingamozgása a fájó események után a furdóvízzel nem öntötte ki a gyermekeket? S miért találjuk meg ennek a napnak az istentiszteleti anyagát a Liturgikus könyvben február elején? Luther tudta, hogy a bibliai eseményekre utaló Mária-ünnep (mint a többi szentírási személy ünnep) valójában Krisztusról szólnak, a Megváltót hirdetik.

A száz éve született evangélikus költőnő, Túrmezei Erzsébet is végigküzdötte az utat az ellenkezéstől a teljes szimpátiáig. Eleinte úgy érezte, hogy Mária eltakarja előle Jézust. A Szentírást mélyen tanulmányozva azonban eljutott odáig, hogy a Máriáról szóló, a Jézus édesanyját idéző összes ígét megénekelő versiklusa végén így ír: „De az ige fénye mellett / most már látlak, énekellek, / énekellem átöllelek. / Úgy, amint Érte vagy áldott, / s amint Te is Őt imádoz / szíveden sarjadt virágod / (...) Kísérlek, mert Őt kíséred. / Dicsérlek, mert Őt dicséred. / Őbenne dicsérlek Téged.” (Íme az Úr szolgálóléánya című versiklusa.)

S ahogy szabad evangélikusoknak január 25-én, az ökumenikus imahét idejében Pál apostol megtérésére emlékezni (vagy június 24-én Keresztelő János születésnapját megtartani), úgy szabad február 2-án is ünnepelni. Nem Máriát, hanem azt, akit világra hozott. Az ünnep elneve-

zése szerte az evangélikus világban így hangzik: „az újszülött Jézus bemutatása a templomban”. S nekünk lehet azt ünnepelnünk, aki az ünnep igazi titka: Krisztust. Ma már hivatalosan katolikus testvéreink is ezt az elnevezést használják: „Urunk bemutatása”.

A nap bevezető igéje a Galatákhoz írt levélből való: „Amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy Isten fiaivá legyünk.” (4,4–5) Innen értelmezhető az evangélium teljes bevezető mondata: „Amikor leteltek a tisztulásnak a Mózes törvényében megszabott napjai, felvitték Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak, amint meg van írva az Úr törvényében, hogy »minden elsőszülött fiúmagzat az Úrnak szenteltesse; és hogy áldozatot adjanak az Úr törvényében foglalt rendelkezés szerint: »egy pár gerlicét vagy két galambfiókát.«” (Lk 2,22–24)

Ez a szakasz folytatódik az agg Simeon történetével, aki kézbe véve magához ölelhette a megígért Megváltót. A csodálatos élmény hatására kezd énekelni, s hangja azóta is visszhangzik a Nunc dimittis ősi liturgikus himnuszában: „Most bocsátd el, Uram, szolgálodat beszéded szerint béke-séggel, mert meglátták szemeim üdvösségedet...” (Lk 2,29–30)

Az evangélium előtt azonban az ószövetségi ige hangzik. Ezt olvasva

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

az események és az ünnep újabb titka tárul fel előttünk Malakiás próféta könyvéből: „Hamar eljőn templomába az Úr, aki után vágyódtok, a szövetség követe, akit kívántok. Jön már! – mondja a Seregek Ura.” (3,1)

A Liturgikus könyv egyik erőssége a különösen szép és gazdag zsoltváltoztatás. E nap „introitus”-a így csendül fel: „Jóságodról elmélkedünk templomodban, ó, Isten! Ne vedhez illően terjed dicséreted a földön... Nagy az Úr, méltó, hogy dicsérjék. Amiről hallottunk, azt ma láttuk is... Bizony, itt van Isten, a mi Istenünk, ő vezet minket örökkön örökké!” (Zsolt 48 – válogatott versek.)

Az egész ünnep tartalmát összefoglaló (kollekt) imádság pedig így hangzik: „Mindenható, örök Isten! Egyszülött Fiadat a törvény rendelkezés szerint bemutatott templomodban. Kérünk, tisztíts meg bennünket, hogy mi is gyermekeidként szolgáljunk téged, a mi Urunk, Jézus Krisztus által...”

Február 2-án (is) Krisztust ünnepeljük! Ezért volt és ezért lehet evangélikus ünnep ez a nap.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Oratórium és laboratórium

► Folytatás az 1. oldalról

E két laboratórium az elkövetkezendő öt évben mintegy hat-ezer diák számára nyújt lehetőséget a természettudományos ismeretek korszerű körülmények között történő elsajátítására, kísérletek és mérések elvégzésére.

A pályázat elnyeréséhez és a projekt megvalósulásához vezető, rendkívül kalandos út részleteit – reményeink szerint – olvasóink is megismerhetik majd a gimnázium igazgatójával tervezett interjúból. E helyütt idézzünk inkább az esemény „internetes krónikásának”, az *Evangélikus.hu*

kiküldött tudósítójának, *Kiss Tamásnak* a beszámolójából: „A projektnyitó rendezvényen *dr. Roncz Béla* igazgató elmondta, hogy tizenkét intézménnyel alakul ki együttműködés, melynek során 2012–17 között négyezer diák végezheti kísérleteit a faszori laboratóriumokban. Az igazgató után *dr. Kroó Norbert* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) alelnöke beszélt a zsűfólig megtelt teremben *A természettudományos oktatás helyzete napjainkban* címmel. Az akadémikus hangsúlyozta, hogy a Faszor igazi hungarikum, hiszen világhírű diákok padjait koptathatja a mai ge-

neráció, méghozzá olyan termekben, amelyek a kor modern eszközeivel vannak felszerelve. Az ilyen fejlesztések talán segíthetnek annak a tendenciának a visszafordításában, amely miatt például idén nem indult fizikatanár szak Debrecenben. (...)

Kákay István, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója a megvalósult beruházás jelentőségéről szólva kiemelte, hogy a hajdan hagyományosan az élvonalban jegyzett gimnázium az első újranyitott evangélikus iskolaként az elmúlt húsz évben nem látott, új lehetőséget kap. Az evangéli-

us oktatás helyzetéről szólva *Pröhle Gergely* országos felügyelő, a Külügyminisztérium helyettes államtitkára hangsúlyozta a lutheri hagyományok és értékek összehangolásának fontosságát.

A beszédeket követően Gáncs Péter elnök-püspök végzte az avatás szolgálatát, megjegyezve, hogy építéskor ez volt az első oktatási intézményünk, ahol a templom és az iskola építészetileg is szerves egységet alkotott. Ahogy fogalmazott: az ima, vagyis az oratórium háza mellett békés egységként fér meg a laboratórium.”

■ EVÉLET-INFÓ

FOTO: T. PINTER KÁROLY

A lerakott fegyver

Születésének 100. évfordulóján emlékeztek Kendeh Györgyre

► Folytatás az 1. oldalról

Názáretben kétezer évvel ezelőtt furcsa dolog történt. Jézus olvassa a jól ismert próféciát, a lelket melengetőt. Hallgatói magukban talán együtt mondják vele a zsinagógában: „Elküldött, hogy örömhírt vigyék az alázatosoknak, bekötözöket a megtört szíveket, szabadulást hirdessenek a foglyoknak, és szabadon bocsátást a megkötözötteknek. Hirdetem az Úr kegyelmének esztendéjét...” És talán folytatják is: „...Istenünk bosszúállása napját” – ahogyan az aznapra rendelt textusban (Ézs 61,1–2) is szerepel. Jézus azonban az utóbbi szavak előtt megáll. Összetekeri a tekercset. A bosszú „elmarad”.

Miként az ígértető is utalt rá, Kendeh Györgynek is lett volna miért bosszút állnia: az elnyomatásért, a kitelepítésért, a méltatlannak tűnő mellőzöttségért, az elvtelen kompromisszumokért, a testet-lelket gyöttrő agresszióért, a cinizmusért, az árulásért. „Az evangélium, Jézus Krisztus azonban hallgat a bosszúról. Az Istenéről is. Nem beszél róla – hanem magára veszi. Ő szenved el – a világért, az emberért” – fogalmazott Kendeh K. Péter.

Minden ember bosszúját ott találjuk a gólgotai kereszten. Nem marad más, mint a megváltás a bosszútól. Ez a megváltás a kulcsa annak, hogy keresztyén ember nehéz

váthné Csozászky Márta küldött köszöntő levelet.

Bajok közepette az Úr öröké tartó szeretetére kell koncentrálni. Ezt gyakorolta Kendeh György is, amikor 1951-ben kérte a kitelepítettek névsorát, hogy imádkozhasson értük is. Megszívlelendő intelem egy 1951-es leveléből, hogy most nem zsinatolgatni kell, hanem a hitvallásosságának és a misszióknak van itt az ideje – idézte fel az életút néhány mozzanatát *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke, felhívva a figyelmet: az akkori kitelepítési hullám levelezénylői lebecsülték a diakónia és egyúttal a vidék jelentőségét is azért, hogy a kitelepítést büntetésnek szánták.

A kelenföldi egyházközség igazgató lelkésze egy Luther-idézetrel („A keresztyén ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztyén ember készséges szolgálója mindennek, és alá van vetve mindenkinek”) és egy páli igével („Mert bár én mindenkiel szemben szabad vagyok, magamat mégis mindenkinek szolgálójává tettem, hogy minél többeket megnyerjek”) foglalta össze az elhangzottakat. *Dr. Blázy Árpád* rámutatott, hogy Kendeh György küzdelme, szolgálata és hite a keresztyén ember szabadsága: nehéz életút, amelyet azonban Isten vezetett.

■ PRÖHLE PÉTER

sorsot is kibír. Keresztyén ember az Úrnak szolgál és nem a bosszúnak, a bosszú fegyverét lerakja a gólgotai keresztra. Az istentisztelet után – *dr. Ittész András* felügyelő felvezetését követően – *Sass János* kelenföldi másodfelügyelő ismertette röviden Kendeh György életrajzát, majd *Thurnay Béla* mutatta be az általa szerkesztett, *Nem nagyobb a szolgálata az ő uránál – Kendeh György lelkész élete és szolgálata* című, erre az alkalomra megjelentetett gyülekezeti kötetet.

Az egybegyűlteknek és az emlékkötet készítőinek a család nevében Kendeh K. Gusztáv mondott köszönetet. Üzenete középpontjában Zsid 13,7 állt: „Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten ígéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket.”

Kendeh György első önálló lelkészi szolgálata helye Nyáregyháza volt, a településről a gyülekezet mai lelkésze, *Hor-*

„Mert nem magunkat prédikáljuk...”

► Jeles évforduló hívta életre a Kendeh György életét bemutató kötetet. Száz esztendeje született a nehéz életpályát bejáró, hitét soha fel nem adó lelkész. Rá emlékezve – *Thurnay Béla* szerkesztésében – jelentette meg *A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség kiadványai sorozat 6. darabját* egykori gyülekezete.

A négy nagyobb részre tagoló könyv címlapján János evangélista szavait olvassuk: *Nem nagyobb a szolgálata az ő uránál – Kendeh György lelkész élete és szolgálata*.

A pásztor útja fejezetben a szolgáló életbe tekinthet be az olvasó. Erdélyből indult – még *Kirchknopf* vezetéknevvel –, és miután lelkész édesapját családjával együtt kiutasították Romániából, Budapesten tanult. Apja váratlan halála után teológiai tanulmányokat folytatott. A teológiát kiváló eredménnyel zárta, lelkészé szentelése után Szegeden és Cegléden volt segédlelkész – itt *Wolf* (később *Ordass Lajos*) mellett. Külföldi ösztöndíjas tanulmányok után a Deák téren szolgált rövid ideig, majd a nyáregyházi gyülekezetbe került.

A háború alatt kétszer is behívták táborigazgatói lelkészi frontszolgálatra. Közben két gyermeke született. 1945 végén iktatták be kelenföldi lelkészi állásába. Kelenföldön óvodát és iskolát is alapított (ezek csak rövid ideig működtek). Később Kistarcsára internálták, majd családjával (akkor már három gyermekkel) együtt kitelepítették Kamutra.

1956-ban ugyan rehabilitálták, de csak öt évet szolgálhatott Kelenföldön. A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) gyógszervegelyeinek elosztásával is megbízták. 1961-ben újra félreállították, és Kistarcsára helyezték az Evangélikus Özvegy Papnék Otthonának gondnoki állásába, ahonnan 1981 nyarán ment nyugdíjba.

Az 1989-ben megalakult *Ordass Lajos Baráti Kör* (OLBK) a titkárává választotta. Felelős kiadóként gondozta a *Keresztyén Igazság* című, negyedéves folyóirat új folyamát.

Bár erkölcsi elégtételt jelentett számára, hogy 1989 áprilisában az országos bíróság megsemmisítette az Északi Egyházkerület törvényszékének 1961. október 23-án kelt, törvénysértő lelkészathelyező határozatát, de ez a fájdalom nem adta vissza. Erről öszintén vallott a *Nyílt válasz dr. Kotsis Ivánnak* című, a könyvben is hozzáférhető iratban.

Egy nagyobb fejezet – *Ne feledkeztek meg vezetőitekről!* – Kendeh György egykori gyülekezeti tagjainak a visszaemlékezéseit tartal-

mazza. Sajátos és mindenekelőtt nagyon személyes vallomások hangzanak el a lelképásztor „emberi” oldaláról: hogyan segített a háború nyomorában, a szabadságharc lendületében, a kitelepítések embertelenségében jó tanácsaival, tehetséges szervezőmunkájával és nem utolsósorban imádságával.

A harmadik fejezet ígértéket, írásokat, dokumentumokat tartalmaz. Kendeh György időskorában újragépelte és kötetekbe szedte összes prédikációját. *Thurnay Béla* válogatása nyomán sokszínű, más-más időszakokban keletkezett írások kerültek be az emlékező kötetbe (a szerkesztőnek az is szempontja volt az összeállításnál, hogy a lelkész életének különböző fordulópontjain elhangzott prédikációi mind olvashatók legyenek). Itt található még személyes vallomások, feljegyzései, néhány gyülekezeti közéleti írás (például lelkészi jelentés *Botta Istvántól*) és közegyházi közéleti írások.

A vaskos függelék Kendeh György életének eseményeit foglalja röviden össze; ezenkívül közli a temetésén, valamint felesége búcsúztatóján elhangzott

prédikációkat, a lelkész publikációinak és a róla megjelent írásoknak a jegyzékét, az OLBK által – Kendeh György titkári megbízatása alatt – kiadott művek listáját.

Dokumentumok és képek teszik teljessé az emlékezést. A könyvhöz DVD-melléklet is tartozik, amely tartalmazza a Zákus Média-centrum által készített, az *Isten mindig nagyobb – triptichon Kendeh-Kirchknopf György életéről* című dokumentumfilmet.

■ ECSEDI KLÁRA

Nem nagyobb a szolgálata az ő uránál – Kendeh György lelkész élete és szolgálata. Szerkesztette Thurnay Béla. Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség, Budapest, 2012. A könyv kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.), a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.), illetve a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben (1114 Budapest, Bocskai út 10.). Ára DVD-melléklettel 2460, DVD nélkül 1960 forint.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Kendeh György családjából négy lelkész volt jelen a múlt vasárnapi hálaadó istentiszteleten – az úrvacsorát fia, ifjabb Kendeh György nyugalmozott lelkész szolgáltatta ki

Ajtó az egységre – imaheti hírszötte

► Az ökumenikus imanyolcad dunántúli záróalkalmán Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke hirdette Isten ígét. Az istentiszteletre január 22-én, vasárnap délelőtt a pápai református templomban került sor.

A Dunántúli Református Egyházkerület nevében Steinbach József püspök köszöntötte a gyülekezetet és a testvéregyházak képviselőit, többek között Szemerei János evangélikus püspököt és Szabó György egyházkerületi felügyelőt, dr. Mail József apátot, Salgó Ferenc római katolikus esperes-plébánost, valamint Polgárdi Sándor evangélikus esperest. „Isten formáljon át bennünket, hogy mi Isten eszközeiként át tudjuk formálni a világot” – mondta bevezetőjében a református püspök.

A templomot megtöltő hallgatóság előtt Gáncs Péter Jel 3,19–22 alapján az ajtónyitás fontosságáról beszélt. Igemagyarázatában a bencés bibliafordítást vette alapul, amely Jézus szavait így adja vissza: „Nézd, az ajtóban állok...” Nem következett-e be az imaheti alkalmak során, hogy Jézus kívül rekedt? – tette fel a kérdést.

„Vegyük észre: ő azt szeretné, ha nyílnának a kapuk. Ha nyílna a szívünk, a templomunk ajtaja. Arra hívja a befelé forduló keresztyéneket, hogy nyíljanak meg – fölfelé, Isten fe-

lé és egymás felé is” – fogalmazott az elnök-püspök. Majd hozzátette: erről a nyitásról szól az ökumenikus imanyolcad.

Ezek után az igehirdető az egység értelméről beszélt. Nem azért van, hogy jól érezzük egymást – mondta –, hanem hogy hitelesebben képviseljük Krisztust. Fölfedezhetjük azt a közösséget, amelyet nem mi szervezünk, hozunk létre, hanem amely Krisztusban valóság.

„Nehezen hisszük el, hogy egy győztes csapat, egy nagy világválogatott tagjai vagyunk – bár különböző klubcsapatokban játszottunk.” Gáncs Péter prédikációját a bencés bibliafordításból kölcsönzött szavakkal zárta: „Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek az egyházaknak!”

Az ökumenikus istentisztelet áldással, majd a Himnusz eléneklésével zárult. Az összegyűlt adományok a helyi Szent Anna Plébánia karitászcsoportjának munkáját fogják segíteni.

■ ADÁMI MÁRIA

A SZERZŐ FELVÉTELE

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Krisztus átforgató erejéről szóltak az ökumenikus imanyolcad alkalmi a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben is. Szemerei János püspök a hét során a székesfehérvári bazilikában, a kaposvári Szent Margit-templomban, az esztergomi evangélikus templomban, a veszprémi ferences templomban és a győri baptista imaházban (képünkön) hirdette Isten ígét.

A győri záróalkalmán a püspök így fogalmazott: „Fontos, hogy Jézus ne az ajtó kívül, hanem belül legyen. Legyen helye közöttünk, mert ő a forrás, aki erőt és energiát adhat enervált közösségeinknek.”

Baptista, evangélikus, református, román ortodox, római katolikus testvérek töltötték meg az ökumenikus imahét ötödik napjának estéjén a békéscsabai evangélikus Kistemplomot. Megszokott kép ez, hiszen évek alatt kialakult gyakorlat, hogy a város keresztyén gyülekezetei az imahét minden estéjén más-más felekezet templomában ünnepelenek. Ezen az estén Békéscsabán Gáncs Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke végez-

te a liturgikus szolgálatot, és dr. Kiss-Rigó László római katolikus megyés püspök hirdette isten ígét.

Az együttlet kezdetén Kutty Pál, az evangélikus közösség lelkésze és Gáncs Péter köszöntötte az ökumenikus gyülekezetet, majd az ugyancsak ökumenikus énekkar és zenekar szolgálatát mozdította meg a hallgatók lelkét.

Kiss-Rigó László a nap alapigéje – Jn 20,19–23 – alapján tartott szentbeszédében arról szólt, hogy Jézus

nem szemrehányással, számonkéréssel közeledik a ma egyházához, gyülekezeteihez, keresztyén emberéhez sem, hanem úgy, ahogyan az evangéliumi történetben tette: a békesség szavával, megértő szeretettel. „Pedig – mondotta a püspök – ahogyan akkor a tanítványok, mi is rászolgálhatnánk a fedésre. Hiszen sokszor elfordulunk tőle, megtagadjuk, eláruljuk őt.”

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

Ökumenikus ének- és zenekar a békéscsabai Kistemplomban

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ökumené minden szinten

Imaheti szolgálatait az Északi Egyházkerület püspöke, dr. Fabiny Tamás az országos nyitóalkalmán a Szent István-bazilikában kezdte. Hétköznapokon, mint budavári lelkész, a Budai Egyházmegyében vállalt igeszolgálatokat. Hétfőn a Margit körüti ferences templomban Mt 3,13–17 alapján, a négy őselem (föld, víz, tűz, levegő) képét felhasználva tett bizonyosságot Istennek az emberek között megjelenő szeretetéről. Szerdán az Albertfalvi Szent Mihály római katolikus templomban (képünkön) a megkísértés történetén (Mt 4,1–11) keresztül hívta fel a figyelmet Jézus negyedik – őt keresztre feszítéskor érő – megkísértésére is.

Egyetem ad helyet, köszönhetően az elkötelezett keresztyén rektornak, Patkó Gyulának.

Kérdésünkre válaszolva Fabiny Tamás elmondta, hogy számára legalább ilyen fontosak a gyülekezeti szintű meghívások, a „bázisszintű ökumené” helyszínei is. Így például a ferencesekkel való kapcsolattartás különösen kedves számára, mert Szent Ferenc kegyessége nagyon közel áll a később kialakult lutheri irányzathoz.

Az albertfalvai szolgálattal kapcsolatban a gyümölcsöző együttműködést említette meg, amely legfőképp a gyülekezet által alapított

A SZERZŐ FELVÉTELE

A negyedik alkalommal megrendezett miskolci imahét záróalkalmán a püspök nem tudott jelen lenni – Magassy Sándor lelkész temetésén vett részt –, így az Északi Egyházkerületet D. Szabik Imre nyugalmazott püspök képviselte. Különösen fontos ez az északkeleti régiót összekapcsoló miskolci istentisztelet – amelyen római katolikus, görög katolikus, református és evangélikus püspök egyaránt rendszeresen szolgálatot vállal –, hiszen ennek „világi helyszín”, a Miskolci

Don Bosco Katolikus Általános Iskola falain belül tapasztalható. Az evangélikusok iránti nyitottságot mutatja a diákoknak aznap délelőttre szervezett közös együttlet, amelyen Solymár Gábor budafoki evangélikus lelkész hirdette az ígét.

Ugyancsak szép mozzanatai az imahétnek – a paxhoz hasonlóan – az ökumenikus istentiszteletek utáni agapék, amelyeken a házigazdák látják vendégül a sokfélekezetű gyülekezetet.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Órállokként kiáltani

Győri találkozás Ittész János nyugalmazott püspökkel

► Tavaly nyáron vonult nyugállományba Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. Az Ordass Lajos-díj 2011. évi kitüntetettjeként január 8-án, a Budapest-Deák téri templom 11 órakor kezdődött istentiszteletén vehette át – több évtizedes, kiemelkedő lelkipásztori, igehirdetői, egyházvezetői szolgálatának elismeréseként – a Magyarországi Evangélikus Egyház legrangosabb díját. Néhány nappal később győri otthonában beszélgettünk – az Ordass-díjtól elérkezve az órállók felelősségéig...

– Püspök úr személyesen csak egyszer találkozott Ordass Lajossal. Hatott-e így is Önre püspökölődjének személyisége?

– Őszintén szólva nem ez volt a meghatározó. Ez a találkozás akkor történt, amikor már befejeztem a teológiai akadémia, de még – az ismert okok miatt – nem voltam felavatott lelkész. Talán katona voltam, vagy még segédmunkás... Ordass Lajos érdeklődött a sorsom iránt. Elmondtam neki, mi történt velem, tulajdonképpen ez volt a találkozás egyetlen témája. Erdemben sokkal inkább hatott rám mindaz, amit hallottam róla, illetve olvastam róla és tőle.

– Január 8-án a Deák téri ünnepen Hafenschér Károly így fogalmazott laudációjában: „Nem könnyű úton maradt az Úristen hűséges szolgája. Az a kereszt, amelyet püspökként magára vett, és nem díszként vagy alkalmilag félreterelő hatalmi jelvényként hordott, jelezte, hogy komolyan veszi Ura szavát: aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét. Több mint jelképértéki, hogy egyháza az érte való hálaadás jeleként annak az Ordass Lajos püspöknek a nevével viselő díjjal tünteti ki, aki hivatásában és munkájában példaképe, lelki atyja volt.” A laudáló végül a méltóságról szóló „Laudamus te”-vel zárta szavait, püspök úr pedig akként válaszolt, hogy szavaival a megtartó, kegyelmes Istenről tett tanúskodást. Hogyan fogadta egyébiránt a kitüntetés híreit?

– Annyira sajátos és egyedi küldetése, mandátuma volt Ordass Lajosnak, hogy egyházvezetői szerepe, tevékenysége senkiéhez nem hasonlítható. Felreállítottága, mártírsorsa páratlan az evangélikus egyházban. Meggyőződésem szerint az utána jövők közül senki nem szolgált alapot semmilyen összevetésre.

Valamikor karácsony táján tudtam meg Gáncs Péter püspök úrtól, hogy én kapom a díjat. Azt mondtam neki is – talán másnak is –, hogy elég ambivalens érzéseim vannak. Egyrészt mert úgy éreztem, hogy az Ordass-díj alapszabályában felsorolt feltételek, a benne meghatározott tevékenységek nem mind illenek rám. Ezt nem álszerénységből mondom – én végeztem a munkámat, és nem hiszem, hogy a díjban foglalt „érdemsozort” passzolna rám. Ugyanakkor kár volna tagadni: éreztem, hogy egyfajta megbecsülés is megfogalmazódik a díj odaítélésében. S volt bennem egy kis szarkazmus is: hogy ezzel most már „nekelem adtak minden díjat” – elindult a Köztársasági Érdemrend középkeresztjével, folytatódott a Győr városi Szent László-éremmel vagy a pannonhalmi Szent Márton-éremmel, és most ezt a sorozatot megkoronázza az Ordass-díj...

– Júniusban itt, szemben – ahová püspök úr fogadósobájának ablaka néz –, az Öregtemplomban és az udvaron megható püspöki hálaadó búcsú-istentiszteleten volt jelen a kerület – de akkor sem túlzok, ha azt mondom: az egész egyház – népe. Most, bő fél évvel később hogyan tekint vissza arra a napra?

– Biztos, hogy aki elkészít, és akik az elkészítőt búcsúztatták, mindannyian érezték, hogy nem-

csak személyes sorsban, életfolyamatban jelent cezúrát az a nap, hanem bizonyos értelemben véve szükség-szerűen az egyházkerület életében is. Ha csak arra gondolunk, hogy egy „ismerős” után jön egy még „ismeretlen”, a változások mindig elgondolkodtatják az embereket.

– Mi történt az elmúlt fél évben?

– Ha szolgálatra kérnek, igyekszem elvállalni; Győrött is rendszeresen végeztem szolgálatot, és másutt is felkértek ígét hirdetni. Pár dologhoz nem jutottam még hozzá, van, amit halogatok: néhány bontatlan doboz is van még a szekrényem alján.

– Írni van-e kedve? Ideje? Püspök-publicisztikáit mindig nagy örömmel fogadták lapunknak, az Evangélikus Életnek az olvasói az újság harmadik oldalán. Ezeket az írásokat a Luther Kiadó a nevezetes júniusi istentiszteletre meg is jelentette kötetbe gyűjtve...

– Írni csak nagy ritkán van kedvem! Nagyon nehezen író ember vagyok! Számomra igen nehéz feladat az írás.

– Nem hiszem el! Hiszen püspök úr olyan gördülekenyen fogalmaz!

– Pedig ez így van... és ezt sohasem titkoltam. Az igehirdetés természetesen más kategória. Cikket írni, írásban fogalmazni azonban nem szeretek. A könyv megjelenése viszont igen nagy öröm és meglepetés volt számomra június 18-án. A püspökpublicisztikák sorozata tavaly nyáron fejeződött be a lapban, de bevallom, én már egy-két évvel korábban is javasoltam, hogy hagyjuk abba, püspöktársaimmal „bojkottáljuk” ezt a rovatot, ám T. Pintér Károly főszerkesztő úr kellően „erőszkos” volt, és nem akceptálta a véleményünket...

– Akkor tehát, ha ez a helyzet – amin a magam részéről még mindig módfelelt csodálkozom –, nem várhatunk emlékiratot, összegzést sem püspök úr tollából? Pedig nem akármilyen évtized püspöki szolgálatát áll Ön mögött. A dunántúli egyházkerület újja-

szervezése, „irányba állítása”, identitásának megeremtelése a magyar egyháztörténet részévé tette Ittész János evangélikus (elnök-) püspök nevével...

– Azt gondolom, a püspöki jelenségek, a szolgálati naplók kellően alapos tájékoztatást adnak azoknak, akik ez után az időszak után érdeklődnek. Nem gondolok arra, hogy memoárt írjak. Nemcsak az írás miatt, hanem mert lényegében ott van minden fontos ezekben a dokumentumokban. Ami pedig nem tartozik a nyilvánosságra, arról most sem írnék...

a továbbiakban a kormányzat partnere lesz. És mindig a püspök a partnere a kormánynak – ez a katolikus dominancia miatt van így. Ez volt a lemondásom oka. Csalódást okozott, hogy sokan nem értették meg vagy félremagyarázták. Lemondási tervemet természetesen jó előre jeleztem elnöktársamnak, Pröhle Gergelynek és a püspöktársaknak is.

– Idén választások lesznek egyházunkban. Mit vár püspök úr a tisztújítástól? Mire intené egyházunk népet, a jelenlegi és leendő tisztségviselőket?

– Először is: annyi feladatot fog ez jelenteni valamennyi szinten, hogy őszinte részvétellel gondolok rájuk. Ugyanakkor van bennem egy kis elégedetlenség és szomorúság is. A legutolsók zsinati jelentésben elmondtam: az a nagyfokú érdektelenség, ami közügyeink iránt megfigyelhető gyülekezeteinkben, nem jó irányt jelöl ki. Példa: ötezer lelkes gyülekezetben felügyelőválasztó közgyűlésen háromszázhetven ember vesz részt. Lelkészválasztások is hasonló a helyzet. Késhegyig menő viták zajlanak, hogy ki legyen a lelkes, kapom a leveleket a püspöki hivatalba – majd kiderül, hogy a gyülekezet tagjainak tizede sem választ. Mert nem mennek el a közgyűlésekre. De nem új jelenség ez egyébként...

– Valóban, az elnök-püspöki megbízatásnak ez a bürokratikus, időnként nagyon formális feladata nem állt igazán közel a szívemhez – kötelességnek éreztem, amelynek az egyházamért igyekeztem eleget tenni. Ha magamért kellett volna csinálnom, én nagyon hamar lezártnam volna ezeket a tárgyalásokat. Súlyos bizalmi deficitek voltak 2010-ig abban a partneri kapcsolatban. Személyesen azért éreztem nagyon terhesnek ezt a feladatot, mert gyakran nem volt hiteles a tárgyaló fél. De nem is volt mindig intenzív a találkozások sora.

– Röviden: soha nem fogott el az a fajta izgalom a Szalay utcai minisztérium vagy a Parlament bejáratánál, mint amely a győri öregtemplomi szószerkésztől a mai napig betölt. S ha már itt tartunk, és van lehetőségem a nyilvánosság előtt újra tisztázni egy félremagyarázást: pontosan ezért mondtam le 2010 novemberében az elnök-püspökségről, hogy ne én kezdjek el az aktívabbá váló kapcsolatokat idején a kormánnyal tárgyalni, hiszen tudtam, hogy fél év múlva nyugdíjba megyek. Vegye át az, aki

lehet, hogy nem tanulság nélküli ez a bő tíz év – ha egyszer valaki disszertációként, szakdolgozatként fel kívánja dolgozni a dunántúli kerület megszüntetésének és újraindulásának történetét, a kerületi irattárban talál hozzá bőséges anyagot. És D. Keveházi László szerkesztésében éppen tavaly júniusra jelent meg egy nagyszabású egyháztörténeti munka az egyházkerület történetéről. Magam tehát nem tervezek írást.

– Tévedek, ha azt mondom: az elnök-püspökként Önre háruló feladatok jelentékeny hányada – miniszteriumi tárgyalások, harcok, bürokrácia – nem állhatott közel a személyiségéhez? Mégis el kellett végeznie... Számíthatott persze elnöktársára, Pröhle Gergely országos felügyelőre, illetve előbb Hafenschér Károly, utóbb Kákay István országos irodaigazgatóra...

– Annak idején a zsinaton is elmondtam, hogy szerencsés lett volna egy egyszeri döntéssel a gyülekezeti és az egyházmegyei szintet elválasztani a kerületitől és az országostól. Ha ekkora az érdektelenség, félek, egy ilyen intenzív választási sorozat a végére – vagy már a derekára – el fogja fárasztani gyülekezeteinket. Bárcsak ne lenne igazam, és nagy lenne az aktivitás!

Hiányérzetem van egyházunk vezető testületeinek dolgában is. Itt szeretném elmondani: a magam részéről nagyon nagy egyet nem értéssel fogadtam, hogy a jövőben a gyülekezetek helyett a zsinat választja az országos felügyelőt. A lap nyilvánossága előtt nem akarom ezt a döntést értelmezni, bár van ezzel kapcsolatban véleményem. Az egyet nem értésemet határozottan szeretném kifejezni ebben az ügyben.

– Fásultság – lehet erre magyarázatot a társadalmon, mindannyiunkon lévő nyomás, a létbizonytalanság?

– Tény, hogy nehéz időket él az ország, ám sajnos itt több évtizedes folyamat eszkalálódását látom, és félok, hogy mostanság közeledik a végkifejlet felé. De álmentegetőzés lenne mindent erre fogni. Itt más, mélyebb okok vannak. Például, hogy a diktatúra évtizedeiben a demokrácia nemcsak a társadalomban, hanem az egyházban is le volt építve. A mai nehéz, anyagi gondokkal terhes időben, a nemzet jövőjéért aggodó közéletben még veszélyeztetettebbek vagyunk az egyházi tevékenységet illetően. De nem szabad feladni, ami rajtunk áll, meg kell tennünk az érdektelenség ellen.

– Végezetül: hogyan látja püspök úr hazánk és persze Európa jelenlegi helyzetét? Véleménye szerint meg kell-e szólalnia az egyház(ak)nak, s ha igen, mikor, milyen értelemben?

– Nem titkolom, hogy öröm volt bennem a 2010-es választások eredménye láttán. A példátlanul nagy felhatalmazás azonban nem segít a mérsékelt gondolkodó és mérsékelt lépni akaró kormányzati tényezőknél. Stílusában és tartalmában ez az úthengerhez hasonló rámenőség nem az, amire számítottam. A legjobb ügyeket lehetne türelmesebben, négy évre elosztva tervezni és véghezvinni. És más kommunikációs stílussal.

Ugyanakkor meg vagyok győződve arról, hogy nemcsak a kétharmados felhatalmazás példátlan, hanem az ellenzék magatartása is. Az előállt helyzetért viselt felelősségükről nem szabad megfeledkezni nekik sem, és nekünk sem. Aggodalomra ad okot, hogy egy ilyen, a nemzetközi viharok kitett kis országban belül is ilyen mértékben egymásnak feszülnek a különböző politikai oldalak.

Nem hallgathatom el azt sem, hogy újra meg újra meglep, amit az ember ugyan évtizedek óta sejtett, de ilyen markánsan eddig nem jelent meg: valóban mennyire nem az ideológia, nem a morális együtt gondolkodás, hanem a pénz hatalma határozza meg a nemzetközi életet az Európai Unióban is. Morális kérdések nem számítanak, csak az elérhető nyereség határozza meg a döntéseket. A morális kérdések sem morális összefüggésben jelennek meg. Ez mélységesen elkeserít. Ebben az összefüggésben kifejezetten örülnünk kell annak, hogy az Európai Unió alapokmánya nem utal a kereszténységre. Mert az világbotrány lett volna. Ez méltó az unióhoz – nem ez a jó, de ebben legalább következetes –: nem beszél róla, és nem is él a szerint.

Sok kelet-közép-európai polgárnak hullott le a hályog a szeméről, és ébredt rá, hogy problémáink döntő többsége valójában nem Keletről, hanem Nyugatról származik. Talán erőtlenné vált az európai keresztényiség. Ez az esztelen és globális kapitalizmus lélekölő és emberi életet nyomorító. Nincs erőnk vagy készségünk, szándékunk, hogy igazán szembeálljunk vele.

Kell-e szólania az egyháznak? Olyan időszerű jött el ismét, amikor azt kell tenni, amit az Úristen az órállók feladataul adott: el kell mondani az üzenetet! Ha hallgatnak rád, akkor megmentetted a lelkiüket. Ha nem hallgatnak rád, akkor nem tudtál rajtuk segíteni, de a magad lelkét megmentetted. Ilyen értelemben az egyház felelőssége oszthatatlan, ha kétirányú is. Felelős az egész közösségért – nem csak az egyház népéért –, a lehetősége viszont csak ennyi. Szóljon. Kiáltson. Mondja el az Úristen üzenetét. Talán lesznek – előbb vagy utóbb –, akik meghallják, és komolyan veszik.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Teremtés és természettudomány

Egy alkalommal érdekes hasonlat hangzott el a teremtéssel kapcsolatosan. Szó esett egy hatalmas toronyházról, amely magától sohasem születhet meg, és amelynek létrejöttéhez alkotóra és a bevitt információra van szükség. Ebben az esetben magára az emberre és az építésztechnológus szakmai tudására. Ezen gondolat mentén elképzelhetünk egy szétdobált játékokkal teli gyerekszobát is, ahol befektetett munka nélkül sohasem lesz rend, a versenyautó és a játék baba nem kerül magától a polcra. Vagy egy csodálatos ötvösreket, mely szépérzék és kézügyesség nélkül aligha készülhet el, nem válhat tulajdonosának ékévé. És folytatnánk a hasonlatok sorát...

Ha pedig az ember képes az alkotásra, dőreség azt feltételezni, hogy a világegyetem nagy léptékű szerkezeti egységei, a galaxishalmazok, az ezeket alkotó csillagvárosok, az ezekben található naprendszerek, illetve maga az élet és az ember keletkezésének hátterében egy-egy véletlen fizikai vagy kémia folyamat, alkotó nélküli események sora állna. Persze egy ideje szeretik, ha ezt hinnék. Mindent a természet törvényei szabályozzák – mondják, de arra már nincs épkezláb válasz, hogy törvények megalkotása lehetetlen törvényhozó nélkül. Ennek a gondolkodásmódnak az eredete jól nyomon követhető: az iskolai tankönyvekben és a közbeszédben csak előnyös arcát felvillantó felvilágosodás eszmerendszerének vallásellenes terméke.

Az elmúlt században maga a természettudomány szolgált érdekes bizonyítékokkal a teremtésre. Az *ősrobbanás* elméletének alapján bizonyították, hogy a világegyetem, amelyben élünk, nem létezett öröktől fogva, hanem megközelítőleg tizennégymilliárd esztendővel ezelőtt, egy rendkívül sűrű és rendkívül forró, pontszerű állapotból fejlődött ki, és azóta is folyamatosan tágul. Kozmológiai értelemben tehát volt kezdet, amelyet az Alkotónak kellett útjára indítania, bár ennek ki-

mondására az alapvetően materialista szemléletű tudomány már nem vállalkozik.

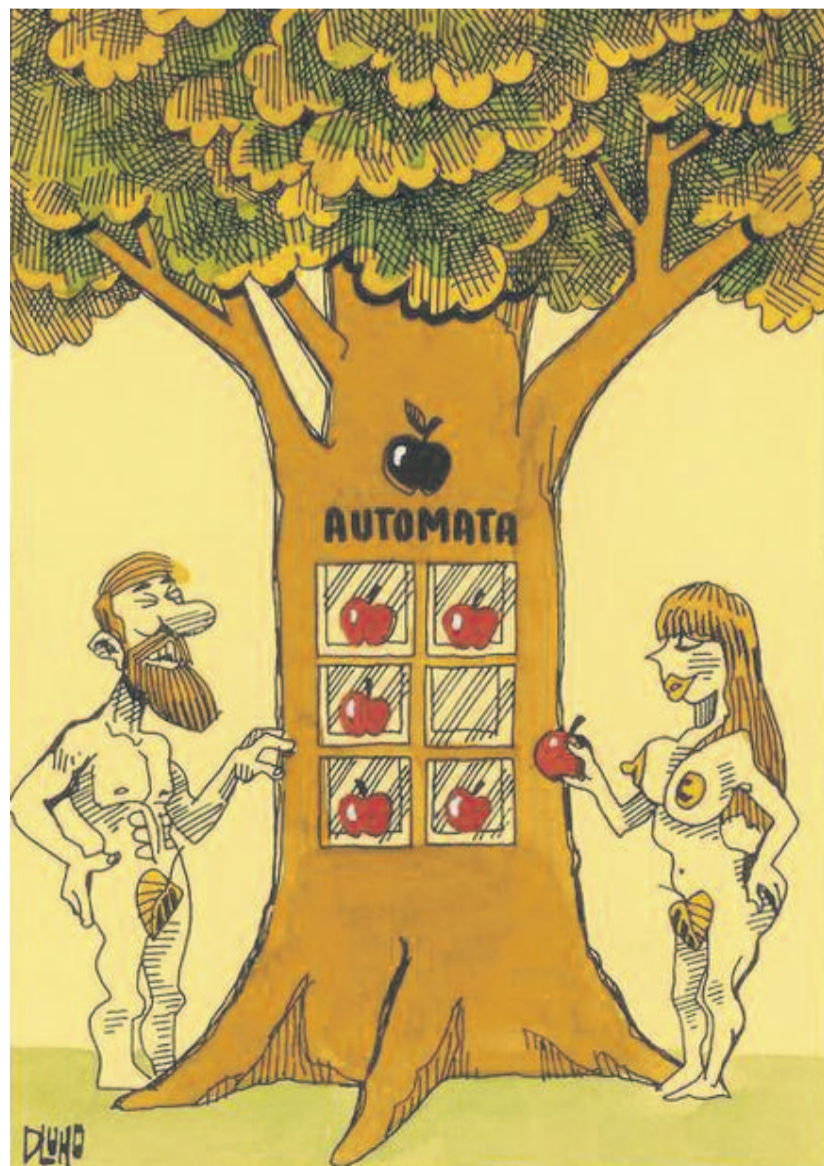
Nem lehet kétségünk, hogy az égitestek fejlődése, kozmogóniája előre eltervezett módon, a világegyetem működésébe táplált információk alapján folyik, hiszen nehezen hihető, hogy egy olyan bonyolult egység, mint mondjuk a Mars, a vörös bolygó, csupán véletlenek során lesz olyan, ahogyan mai állapotában a földi távcsövek és az oda látogató űrszondák sora látja, minden apró részletre kiterjedően vizsgálja.

Az ember, mondhatnánk, egy felfújódó léggömb belsejében mozgó apró élőlény – amelyhez hasonló élő szervezet azonban egyetlenny sem ismert a kozmoszban. Létezni talán létezhet máshol is, de erre ez idáig nincs semmilyen kézzelfogható bizonyíték. A Földön élő teremtmény kialakulása és fejlődése, mindennapi életfunkciói, az öröklődés folyamata előre megírt „program” szerint zajlik, gondoljunk csak a DNS-molekulákkal kapcsolatos tudományos kutatások eredményeire, a biológiai információk tárolására és generációról generációra történő átadására.

Ha csak ezeket a tényeket tekintjük, számunkra teljesen nyilvánvaló az Alkotó – mondjuk ki nyíltan: *Isten* – jelenléte, szervező ereje. Még akkor is, ha gyakran ezen tudományos kutatások folyamatának, eredményeinek szakszerű megfogalmazása, sőt csak a megértése is megfelelő képzettséget igényel. Ám magától egy vasszög sem keletkezhet.

Reméljük, idővel mindezt nem csak mi, vallásos emberek gondoljuk majd így, hanem azok számára is világos lesz, akiről Pál apostol *Róma-beliékhöz írt levelében* a következőképpen szól: „*Az Isten kábultság lekét adta nekik; szemeket, hogy ne lássanak, füleket, hogy ne halljanak, mind e mai napig*” (11,8; Károli-for-dítás)

■ REZSABEK NÁNDOR

Ironia és ítélet

Beszélgetés Dluhopolszky László karikaturistával

► **Kereselem a házat az utca végén: elhagytam a papírt, amelyre a címet írtam, s csak a számra emlékszem. Váratlanul érdekes kaputáblát veszek észre: a Puskás Öcsi névben 6 : 3-as fölirat. Megvan! – kiáltok föl, és benyitok az alacsony kerítésen. Szolid, szépen berendezett lakás az emeleten; az asztalon a közeli karácsony díszei, sütemények és forró kávé. A falakon egy-egy kortárs vidám rajza és Zórád Ernő színes portréja. Vendéglátóm legkedvesebb mestere, a képregényrajzoló, festő, grafikus, illusztrátor, Budavár díszpolgára most lenne százéves. Itt ülünk és beszélgetünk. Kint tél van, fölgyulladnak az esti fények. Az *EvÉletnek* is készséggel rajzoló Dluhopolszky Lászlót először szakmájáról kérdezem: hogyan születik a karikaturista?**

– Könnyű dolga van a festőnek, a szobrásznak – kezdi az emlékezést –, öt-hat évig okítják, és művész lesz belőle. De a karikaturistának nincs iskolája. Amióta világ a világ, mi mindig elvetélt grafikusok voltunk. Gondoljunk itt az egyik legnagyobbra, *Jankó Jánosra*, aki az 1800-as évek végén a *Borsszem Jankó* sztárrajzolója volt. A festőművészet felől közelítette meg a dolgokat, a régi, Petőfi-féle tízfiorintson ott van hátul a képe...

Kik űzik ezt a furcsa szakmát? Először azok, akiknek gyerekkori indíttatásuk van. Én rengeteg illusztrált könyvet, újságot, diafilmet kaptam a szüleimtől. Mindenütt a kép dominált. És külön szerencsém volt, hogy édesapám humoros ember volt; otthon is mindig nagyon jó hangulat uralkodott. Nem kellett mást csinálnom, csak figyelmem.

– *Mikor lett ebből tudatos rajzolás?*

– Tízennyolc évesen elmentem nyomdászni. Akkor már elég ügyesen rajzoltam, így négy képet kellett csinálnom november 7-ére a nyomdai hirdóba. Megmondom őszintén, először csikorgott a dolog, de szilveszterre már az egész újságot én rajzoltam, mind a tizenhat oldalt.

– *Hogyan születik egy-egy rajz?*

– Tíz évig voltam a *Népszava* karikaturistája. El kellett olvasnom a vezető hírt, arra készítettem két-három megoldást. Amikor a szerkesztőm meglátott vázlatfüzettel a kezemben, mindig megkérdezte: „Ma min nevet az ország?”

A napokban utaztam a buszon, a fáradt, kimerült, tizenhárom-tizenéves diákok ott feküdtek az üléseken, és arra gondoltam: „Úristen, megöregedtem, végre állhatok a buszon.” Így születik a karikatúra – megfordítok bizonyos élethelyzeteket. Engem még úgy tanítottak: „Kisfiam, ameddig idős bácsik és nénik állnak a villamoson, addig te ne ülj le. Ha ülsz, add át a helyed nekik. Egyszer te is öreg és fáradt leszel.” Ez régen arany szabály volt, és ehhez tartottuk magunkat.

– *Merre kanyarodott az életútja?*

– A Kossuth Nyomda után jött az MGM és a Pénzügyi és Számviteli Főiskola. Éppen akkor írt ki a *Népszava* pályázatot, *Kaján Tibor* négy embert javasolt. A főszerkesztő, *Gedeon Pali* bácsi csak annyit kérdezett: ki tud fejet rajzolni? Én tudtam egyedül, így azonnal föl is vettek.

1989-ben megkeresett egy vállalkozó, és a semmiből elindítottuk az új *Szabad Száj* című hetilapot. Olyan sikeresen, hogy a nulláról fölmentünk a hetvenötzres példányszámra. Megtudtam, hogy megüresedik a *Ludas Matyi* szerkesztősége. Dobbantott egy egész szerkesztőség. Akkor, a rendszerváltás hajnalán egy ügyes huszárvagással sikerült elfoglalnom a hadállásokat. A jóslás ellenére két és fél évig vezettem a *Ludast*, s most utólag úgy érzem, ez volt pályám csúcса! Árukapcsolással értékesítették a lapot: itt van a rádióújság, itt van a *Matyi* – így együtt az utol-

só darabot is eladták a rikkancsok. Ebben az időszakban hatszázezer példány fogyott.

– *Emlékszem, az Új Magyarországnak is remek rajzokat publikált.*

– Olyan gyors volt a nyomdaipar fejlődése, hogy pár év alatt megszűnt a szakmám. Törtem a fejemet, hogy mit csináljak, ha megszűnik a lapom. Az újraindított *Ludasnál* voltam, később egy vendéglőben rajzoltam portrékat: a legszimpatikusabb vendégeket kellett megörökítenem.

Szép lassan, szívósan megragadtam ezen a pályán, egyre több helyre hívtak, mindenki portrékarikaturát akart készíttetni. Az *Esti Hírlap-*

nál voltam 1996–97 között, majd a *Kis Újság* mellékletét bízták rám a kiszagdák... *Balázs Fecó* a televízióknak készített műsort *Évszakok* címmel: négy vendéggel társalgott, majd zongorához ült, danászott, és a végén bemutatta a rajzait. Két éven keresztül csinálhattam, s ennek az esti műsornak köszönhettem, hogy megismert az ország.

– *A névjegykártyáján az is rajta van, hogy sziluettművész...*

– Ez a legfiatalabb hajtás: 2000 decemberében volt az első fellépésem Budapesten. Weimarban, a múzeumban központi helyen van *Goethe* sziluetttje; nálunk 1945-ben ennek a műfajnak vége lett. A *Színházi Élet* című lapban az „Archalászat”-ban a sziluettekről fel kellett ismerni a hí-

res színészeket. A fényképezés térhódításával megcsappant az árnykép jelentősége. Ettől függetlenül külföldön létezik, Németországban van egy ilyen múzeum, Svájcban pedig hatalmas hagyománya van, négyvenként sziluettfesztivált rendeznek.

Sokan nem tudják a szó jelentését: igazából a sziluettt egy francia pénzügyminiszternek a neve... Mikor először készítettem ilyet, bizony bogy lett belőle. Ki kellett dolgoznom, hogy a férfi férfi, a nő pedig nő legyen... Meg kellett tanulnom a fogásokat, hogy milyen anyagokból készülnön, milyen eszközöket használjak hozzá.

Követőim is lettek. A legnagyobb vetélytársam a lányom, akivel mi voltunk a *Dluho duó*, és sokszor kettőnkért kértek rendezvényekre. Mindig azt hittem, a fiam fogja ezt a rajztehetséget örökölni, de meglepetésemre nem így lett.

– *Életünk tele van fonáságokkal...*

– Nygyven éve rajzoló. Ilyen hosszú idő alatt az ember megismeri és megtanulja a szakmáját. Vannak, akik órákon át keresik a megoldást, lehet, egész nap, én a legtöbb munkámat fél óra alatt befejezem. Mesteremnek tartom Zórád Ernőt; gyűjteményes kiállítására a róla készült portrémat nyomtatták ki. Ahogy visszaemlékszem, nyolc-tíz perc alatt rajzoltam meg. Példaképem volt mindig, és az élet nagy ajándékának tartom, hogy többször is járhattam nála. Ezek olyan beszélgetések voltak, hogy ebéd után kezdődtek, és késő este úgy kellett elzavarni. A képregény mellett a karikatúrái is tökéletesek voltak.

– *Hogyan fogadta a saját hatvanadik születésnapját?*

– Ami várható volt, bekövetkezett: én is hatvanéves lettem! Egyszer azt mondta egy idős művezető a nyomdában, hogy a karikaturista har-

mincéves korában születik. Addigra gyűlik össze annyi életbölcselet, amivel már lehet kezdeni valamit. Ha ez igaz, akkor feleolyan idős vagyok, mint amennyinek mondanak. Talán előttem az élet.

Már mindent megrajzoltam, és annak az ellenkezőjét is. Várom az új kihívásokat, témákat. Ez egy jó szakma. Ha egészséges vagy, akkor sokáig lehet csinálni. Persze felvevőpiac is kellene, ami nagyon beszűkült. A mai fiatal szerkesztők nem néznek külföldi lapokat, és nem tudják, hogy ott a karikaturista ugyanolyan megbecsült tagja egy szerkesztőségnek, mint egy vezércikkíró. Sokszor egy rajz többet mond el, mint a leg-hosszabb írás.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

► „Nem azért kell revideálni a Károli-Bibliát, hogy Károli neve ne merüljön feledésbe, hanem azért, hogy az a hatás, amelyet a Károli-fordítás évszázadokon keresztül a nemzetre gyakorolt, tovább éljen” – olvasható a www.karolibiblia.hu honlapon. A református, evangélikus és baptista egyház bevonásával 1996-ban alapított Protestáns Média Alapítvány támogatásával és megbízásából készült el a Károli-Biblia legújabb revíziója. A több évig tartó munkában református, evangélikus és baptista teológusok, lelkészek, nyelvészek és irodalmi szaktekintélyek vettek részt.

Baranyi József, a Protestáns Média Alapítvány elnöke már több mint egy évtizeddel ezelőtt szorgalmazta a Károli-Biblia újabb szövegrevízióját. 2007-ben megjelenhetett az *Újtestamentum*. A szöveggondozói munka túlnyomó részét dr. Kozma Zsolt kolozsvári teológiai professzor végezte el. 2011 karácsonyán pedig napvilágot látott a teljes Szentírás. Az *Ótestamentum* szövegének revízióját Széll Bulcsi kispesti evangélikus lelkész vállalta föl. Munkájukat szuperrevisorok, illetve a magyar irodalom és az irodalmi nyelv elkötelezett művelői segítették.

Az 1590-ben napvilágot látott fordítás, a vizsolyi Biblia értéke és értékállósága vitathatatlan. Ugyanakkor az is tény, hogy a Bibliát olvasni és érteni akarók részéről időről időre igény mutatkozik arra, hogy az anyanyelv változása nyomán a magyarra fordított Szentírás szövegét hozzáigazítsák az adott kor nyelvével. Két, két és fél évezredes irodalmi múról lévén szó, a Szentírás régen élt emberek gondolatvilágát, Isten- és emberképét tárja elé. A fordítások, revíziók hidat jelentenek az ókor és a mindenkori jelen között. Így volt ez a 16. században, és így van ez ma is.

Amikor Jeromos a korábbi latin fordítások revíziójával, illetve saját bibliafordításának elkészítésével létrehozta a *Vulgatát*, kortársai – újszerűsége miatt – elkeseredetten támadták, és műve csak hosszú idő alatt vált elfogadottá. Ugyanezt a fordítást Luther korában már egyértelműen elavultnak tekintették, olyannyira, hogy a reformátor bibliafordítók már kiindulópontul sem tudták elfogadni, hanem visszanyúltak az eredeti nyelven írt szövegekig. Jeromos fordítása mindazonáltal a római egyházban ma is kánoni tekintélyű, és minden katolikus bibliafordítás ehhez igazodik.

Ugyanez a sors jutott az 1908-ra elkészült, úgynevezett revideált Károli-Bibliának. Nyelvezetét az akkori olvasók túlnyomórészt modernnek érezték, és hiába keresték benne a régi Bibliájukból ismerős kedves igéiket. „A revízió megjelenését ilyen csalódott megjegyzések is követték: »Eddig volt legalább egy Károlyink...!« Száz év elteltével megállapíthatjuk, hogy veretes, széles körben használt Károlyink most is van, csak éppen nem ugyanaz...” (Csepregi Zoltán: Száz éves a legelterjedtebb magyar bibliafordítás, a revideált Károlyi-Biblia. In: *Evangélikus naptár*, Luther Kiadó, Budapest, 2008, 108. oldal.)

Az ízelítőként közölt igeversekből (lásd keretben) kiderül, hogy a vizsolyi Biblia és az 1908-as revízió közötti távolság legalább akkora – ha nem nagyobb –, mint a ma úgynevezett „Károli” és az 1990-es új fordítású Biblia között.

Álljon itt két ószövetségi igeszakasz az 1685-ös „aranyas” Biblia (1.), az 1908-as revideált Károli-Biblia (2.), az

„Őt és újat hoz elő...”

Az újonnan revideált Károli-Bibliáról

Jer 20,7–9

1. Megsáltál URam engem, és megsalaktam, erősebb voltál nálamnál, és felül haladtál engem: Szüntelen tsúfolnak engem, az egész Iúda tsúfol engem. Mert mióltától fogva szólni kezdettem, kiáltok az ellenem való bosszúságról, és az én romlásomról kiáltok: Mert az URnak szava énnékem mindenkoron gyalázatomban és tsúfolásomban vagyon. Azért mondek: Soha arról meg nem emlékezem, sem az ő nevében többé nem szólok. De az én szívemben az URnak ígéje olyan volt, mint az én tsontaimba rekesztett égő tűz, és azt hordozván elfáradok, és nem hordozhatom.

2. Rávetél URam engem és rávetettem, megragadtál engem és legyőztél! Nevetségessé lettem minden időre, mindenki csúfol engemet; Mert a hányszor csak szólok, kiáltozom, így kiáltok: erőszak és romlás! Mert az UR szava mindenkoron gyalázatomban és csúfságomban lett nekem. Azért azt mondom: Nem emlékezem róla, és nem szólok többé az ő nevében. De mintha égő tűz volna szívemben, az én csontjaimba rekesztve, és erőlködöm, hogy elviseljem azt, de nem tehetem.

3. Rávetél URam engem és rávetettem, megragadtál engem és legyőztél! Nevetségessé lettem, naphosszat mindenki engem csúfol. Mert ahányszor csak megszólalok és kiáltozom, így kiáltok: erőszak és romlás! Mert az UR szava mindig csak gyalázatomban és csúfságomban lett nekem. Ezért azt gondoltam: Nem emlékezem róla, és nem szólok többé az ő nevében. De mintha égő tűz volna szívemben, a csontjaimba rekesztve, erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam.

4. Rászedtél, URam, és én hagytam, hogy rászedj. Megragadtál, hatalmadba ejtetél! Nevetnek rajtam egész nap, engem gúnyol mindenki. Ahányszor csak megszólalok, kiáltanom kell és hirdetnem, hogy erőszak és elnyomás uralkodik. Az UR ígéje csak gyalázat és gúnyt szerzett nekem egész nap. Azt gondoltam: nem törődöm veled, nem szólok többé az ő nevében. De perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimba van rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam.

Zsolt 119,80–83

1. Az én szívem tökéletes léssen a' te parantsolatidban, hogy meg ne szégyenüljek. A' te szabadításodnak kívánsága miatt elfogyatkozott az én lelkem: a' te beszédedet várom. A' te beszédednek kívánsága miatt elfogyatkozott az én szemem, ezt mondván: Mikor vigasztalsz meg engemet? Ollyanná löttem mint a' füstön megbáradott tömlő: de a' te parantsolatidról el nem felejtkeztem.

2. Legyen az én szívem feddhetetlen a te rendeléseidben, hogy meg ne szégyenüljek. Elfogyatkozik az én lelkem a te szabadításod kívánsága miatt; a te igédben van az én reményem. A te beszéded kívánsága miatt elfogyatkozik az én szemem, mondván: mikor vigasztalsz meg engem? Noha olyan-ná lettem, mint a füstön levő tömlő; a te rendeléseidről el nem feledkezem.

3. Legyen szívem feddhetetlen rendelkezéseidben, hogy meg ne szégyenüljek! Eleped lelkem szabadításodra vágyva, igédben reménykedem. Eleped a szemem ígéreteidre vágyva, és azt mondom: mikor vigasztalsz meg engem? Noha olyanná lettem, mint a tömlő a füstben, nem feledkezem el rendeléseidről.

4. Bár lenne szívem tökéletes rendelkezéseid szerint, hogy ne valljak szégyent! Szabadításod után sóvárog lelkem, igédben reménykedem. Sóvárogva tekintek ígéredre: Mikor vigasztalsz meg engem? Bár olyan vagyok, mint a füstre tett tömlő, nem feledkezem meg rendelkezéseidről.

Az Írás megmarad...

A Protestáns Média Alapítvány megbízásából, a Veritas Kiadó gondozásában 2011 decemberében megjelent a teljes Károli-Biblia legújabb revíziója.

Keresse a nagyobb keresztény könyvesboltokban vagy rendelje meg az interneten!

www.karolibiblia.hu

újonnan revideált Károli-Biblia (3.) és az 1990-ben kiadott új fordítású Biblia (4.) szövegeiből. Olvassuk, izlelgessük, vessük egybe a fordításokat!

A kérdés tehát, miként lehet egyszerre érvényesíteni két szempontot: a Károli-Biblia veretes szövegének megőrzését, ugyanakkor nyelvezetének korszerűsítését az elavult kifejezések, a régies mondatfűzés megváltoztatása révén? Baranyi József így ír erről az újonnan revideált Károli-Bibliához írt utószavában: „Az eredetihez, a régihez való ragaszkodás és mégis az új formavilág érvényesítése minden bibliafordítás alapvető problémája. Mi ebben az esetben hajlandók voltunk lemondani arról, hogy a modernség iránti vágyat maradéktalanul kielégítsük – még annak árán is, hogy így az olvasó részéről a Biblia nyelvezetében való alapvető jártasságot kellett feltételeznünk.”

Bizonyára sokan vannak olyan keresztény testvérek, akik számára a Szentírás a Károli-Biblia (pontosabban az 1908-as kiadású, revideált Károli-Biblia): hiszen ezen nőttek föl, ennek nyelvezetéhez szoktak hozzá. Többen úgy tekintenek a Magyar Bibliatársulat által kiadott új fordítású Bibliára, mint amely – nyelvezetét tekintve – kevésbé „ihletett” és kevésbé szövegült fordítás.

A bibliahasználat tekintetében mindig is két csoport különül el egymástól: egyrészt a korszerű megközelítés hívei, akik a saját maguk által is használt nyelven szeretnék olvasni a Szentírást; másrészt a Biblia verbális inspirációját, ihletettségét valló kegyességi irányzatok képviselői, akik számára mindig nagyapjuk Bibliája a hiteles Szentírás. Hála Istennek ez a megkülönböztetés a valóságban nem jelent mindig merev kereteket, határvonalakat. Méltatlan is lenne ez a Szentírás szellemiségéhez.

Mindenki, aki csak kicsit is belekóstol a bibliafordítás gyönyörű feladatába, hamar rájön arra, hogy minden tudásunk, felkészültségünk – legyen bár szó a Károli-Biblia vagy az új fordítású Szentírás szöveggondozásáról – a megvilágosító Lélek munkájára szorul, rá van utalva. Széll Bulcsi lelkészársammal versről versre végigolvastuk, -fordítottuk az *Ószövetséget*, illetve más, magyar és idegen nyelvű fordításokkal is egybevetettük. Nagyszerű tapasztalat volt látni, hogy Károli és a nyomában következő fordítók, revideálók milyen alapos felkészültséggel és alázattal fordultak a bibliai szöveghez.

A Károli Gáspár nevével fémjelzett bibliafordításról azt mindenképpen fontos elmondani, hogy a fordító és segítői az 1590-ben kiadott vizsolyi Bibliában a héber és görög mondat szerkezeteket igyekeztek minél hűségesebben visszaadni. Ugyanakkor Károli korában még jóval több volt a tisztázatlan kérdés, a nyelvi egyenetlenség, a homályos értelmű kifejezés a Szentírás akkoriban rendelkezésre álló héber és görög szövegeiben.

A biblia kutatás terén a nagy horderejű felfedezések (lásd pl. Kumrán) és az időközben feldolgozott, egymással egybevetett, különböző korokból származó szöveghagyományok nyomán napjainkban már sok kérdőjel eltűnt, értelmezési feladat azonban maradt még bőven.

Lesznek ezután is újabb bibliafordítások. A nyelvi kifejezőmód árnyalatai, a teológiai értelmezések, látásmódok nyomán a fordításban lecsapódó eltérő hangsúlyok szépen és „izgalmasan” megférnek egymás mellett. Hiszem, hogy a Gazda *ót és újat* hoz elő számunkra ígéje gazdag kincstárából.

■ VARGA GYÖNGYI

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének docense

Gyógyító álmom

Nagyon különös „csodát” élünk meg a családjunkban: ha a református testvéreknél járunk, Ábel fiam mindig elalszik. Néhány éve kezdődött, öt éves volt a fiókánk. Egy téli kórustalálkozó hívogatott be bennünket a kakasos templomba. Két szoltár között csak egy nagy zuttanyást hallottunk, egy szuszogó overall becsúszott a padok alá, és aludt édesen tovább a földön.

A második látogatásunk tavaly esett meg. Akkor még nem gyanakodtunk. Vasárnap délelőtt nem tudtunk elmenni az evangélikus istentiszteletre, így átautóztunk a szomszédos városba, mert tudtuk, hogy ott a reformátusoknál délután van a szertartás. Ismeretlenül toppantunk be, de szeretettel fogadott minket a közösség. Az igehirdetés alatt ismerős horkolásra figyeltünk fel, de most már résen voltunk, és nem hagytuk kidőlni az álmok szárnyán utazó kislányunkat. A gyülekezet lelkésze kedvesen megjegyezte, hogy az álmom igazából nagyszerű és gyógyító dolog. Hittünk neki, és neveltünk.

Az idei ökumenikus imahét nálunk a református templomban kezdődött. Indulás előtt a férjemmel egymásra néztünk: mosolyogva, de egy kicsit szorongva... Nem vagyunk babonások! Még akkor sem lettünk azok, amikor a prédikáció alatt felhangzott a fiunk drága, egyenes szuszogása, amely észrevétlenül csapott át horkolásba. Teg a Himnus alatt is aludt, bár a tudatalattija felállította valahogyan.

Négy gyerekkel templomba járni egyébként is nagy kaland! Nyüzsgés, izgás-mozgás, kérdések, firkálgatás, ceruzák satírozó hangja, ceruzák padon guruló hangja..., földön koppán hangja... És ez beszorozva a sok család sok gyermekével! De mégis tudom, hogy a gyülekezetünk ezt a picit alapzajt belső csenddé tudja varázsolni az elfogadó szeretet „nagyothaló-készülékével”.

Ha egy közösség nem fogadná el ezeket az édes zörejeket, akkor az halott közösség lenne, mert élő tagok a gyerekek is. Jézus várta és hívta a kisgyermeket; úgy ölelte magához őket, ahogy voltak: szutykosan, zajosan, nevetősen, kuszva-mászva, sikongatva, hortyogósan... áldottan!

■ PAPP ANDREA

HIRDETÉS

A leprások világnapja központi ünnepségét, a nagygyűlést január 29-én, vasárnap 4 órakor a fásori evangélikus templomban (Budapest VII., Városligeti fasor 17.) tartja a Lepramisszió. Bevezető áhitatot Eszes Zoltán csömör-cinkotai baptista lelkész tart. A műsorban Fény a sötétben címmel a leprakórházakban folyó munkát mutatja be képes előadással a Lepramisszió vezetője, és elhangzik a 2011. évről szóló beszámoló is. Énekel a Csömöri baptista énekkar. Mindenkit szeretettel várnak.

www.evangelikus.hu
www.reformacio500.hu

20

Hivatásunk az éle

012 REFORMÁCIÓ ÉS NŐK

2017 LUTHER
REFORMÁCIÓ.500

et

Az istentisztelet evangéliuma

Válasz Szilas Attila *Evangelium és istentisztelet* című írására (EvÉlet, január 22.)

Azzal kezdem, amivel Szilas Attila befejezte: „Ha az istentisztelet abból áll, hogy a lelkész végigolvas kijelölt szövegeket, és húszperces beszédet tart, lehetőleg szórakoztató történetekkel és példákkal, akkor ott nehéz lesz meglátni az evangélium életet formáló erejét.”

Ezzel teljes mértékben egyetértünk. Csakhogy amikor a templomba érkező hívek vagy maguk a lelkészek is mindössze ennyit látnak bele egy istentiszteletbe, akkor ott nem a liturgiával van a baj, hanem a szemléletünkkel.

A keleti keresztények az istentiszteletet a „szent és isteni liturgia” névvel illetik, noha ők is tisztában vannak vele, hogy az az ókor végének, a középkor elejének produktuma, nem pedig az égből szállt alá. (Megjegyzendő egyébként, hogy azóta vajmi keveset változtattak rajta!) Mégis szent és isteni, mert nem az ember cselekvését kell látnunk benne, hanem Istenét.

Szilas Attila szerint azonban ezt a „szent és isteni” liturgiát fel kellene váltanunk valami korszerűbbel, a személyes és kötetlen evangéliumhirdetéssel. „Istentiszteleteink ma nem tudják teljesíteni azt a feladatot, amellyel Urunk megbízott bennünket: az evangélium hirdetését” – állítja.

Attól tartok, ez csak hártás. Nem az istentisztelet, nem az egyház tradíciója a hibás abban, ha mi nem az evangéliumot hirdetjük. Nem lehet, hogy a gyakran olyannyira súlyos és minden esetben feltétlenül, szélsőségesen, mármár botránkozhatóan egyértelmű evangélium hirdetése helyett valami más próbálunk az egyház népének feltálatni, és ezért érezzük úgy, hogy nem szóval meg hatékonyan az Isten igéje?

De nem is csodálkozhatunk ezen, hiszen Szilas Attila nyilvánvaló tévedéseket fogalmaz meg írásában. Elfogadhatatlan és valóban az evangéliumot megkerülő és kirekesztő ugyanis az az álláspontja, amely szerint: „Az istentisztelet nem az egyház istentisztelete, nem is a lelkészé, hanem azoké az embereké, akik odajönnek vasárnap.”

A baj éppen az, hogy istentiszteleteink közösségi alkalmakká szürkültek. A valódi istentiszteletet nem a lelkész „tartja”, de nem is a hívó közösség. A liturgia végzője, az igazi cselekvő mindig Isten. A templomban nem mi látjuk vendégül őt, hanem ő bennünket. Emberközpontú istentisztelettel, illetve emberközpontú igehirdetéssel nem is megyünk semmire. Az csak szalma, amely elporlik Isten ítéletének tüzeiben.

Ez az ítélet napjainkban talán éppen az üres – jóllehet gyakran időt, pénzt és fáradságot nem kímélve gyönyörűen felújított – templomaink látványában mutatkozik meg. Hiszen a szíveket csak a valódi evangélium képes meghódítani, az élményekre épített és emberközpontú közösségi alkalmak csakhamar veszítenek – az újszerűségük által törvényszerűen felfutott – kezdeti vonzerejükből.

Ha Isten cselekszik a liturgiában, akkor nyilvánvaló, hogy abban az ember nem lehet főszereplő. Bár Szilas Attila kétkedik ebben, én személyes tapasztalataimra építve valom, hogy „a liturgia is az evangélium hirdetésé”. Nemcsak azért, mert liturgiánk alapelvei döntően bibliai, illetve azokra alapozott szövegek. A liturgia mögött ott lüktet az egyház sok évszázados, imádságban megérlelt bizonyosságtétele, amelynek középpontjában nem az egyéni lehetőségek kiaknázása áll, ha-

nem a kereszttel, illetve az azt hirdető evangélium.

Ne feledjük: éppen ezért viseli a lelkész az istentiszteleten a személyiségét, emberségét eltakaró liturgikus öltözetet. Hiszen az istentiszteleten nem ő a főszereplő. Baj éppen akkor van, ha egy istentiszteleten a kereszttel igéje és a gyülekezetet vendégül látó Krisztus helyett „középpontban van a személyes hangvétel és az egymásra figyelés” (*kiemelés Szilas Attilától!*). Magam éppen az ilyen istentiszteletektől visolygok.

A lutheri istentiszteleti reformnak pontosan ez a krisztocentrikus szemlélet a lényege. Kár, hogy mi nem mindig látjuk így, ami ismereteink felszínességét bizonyítja. Erről árulkodik Szilas Attilának az a megjegyzése, amely szerint a reformáció ugyan az evangélium hirdetésére összpontosított, de aztán a „legtöbb helyen, így a lutheránus egyházakban is, visszatértek a merev formákhoz, a központi irányításhoz”. Érthetetlen számomra, honnan szerezte Szilas Attila ezeket az értesüléseit.

Élményszerű, szabad és emberközpontú istentiszteletéről Luther és a wittenbergi reformátorok hallani sem akartak. Maga Luther 1522 tavaszán – a rá kimondott birodalmi átok dacára – tajtékozva robogott vissza Wartburgból Wittenbergbe annak hallatán, hogy egyetemi tanártársa, *Karlstadt* eltávolította a templomból a jelképeket, eltörölte a hagyományos misét, és egyoldalúan igehirdetés-központú istentiszteletet vezetett be. Luther úgy tett rendet, hogy visszaállította a mise hagyományos formáját. Ennek az élménynek a hatására kezdett el foglalkozni az istentisztelet kérdésével, és a következő években három írást is

megjelentetett ebben a témában. E három lutheri iratot Szilas Attila nyilván ismeri, legalább nagy vonalakban.

Az a baj, hogy egyházunk népe viszont leginkább csak évszázados, végtelenül eltorzult klisék alapján tájékozódik, nem pedig magára Lutherre figyelve. Ha nem így volna, akkor a legtöbben csak legyintenek Szilas Attila fenti gondolatmenetére, mert tisztában lennének azzal, hogy Luther alapvetően nem változtatott a mise kötött szövegén és formáin, csupán az evangéliummal ellentétes elemeket iktatta ki, vagyis azokat, amelyek az úrvacsorát emberi áldozatként értelmezték.

A kötött liturgia ellenében Lutherre hivatkozni tehát vagy tájékozatlanság, vagy szándékos félrevezetés.

Egyvalamire azonban mégis jó Szilas Attila írása. Nevezetesen arra, hogy kénytelenek vagyunk elgondolkodni arról: vajon helyesen éljük-e meg vasárnapról vasárnapra az istentiszteletet? Merthogy gyakran hallani lelkésztársak szájából: készülök az igehirdetésre... De vajon készülünk-e magára az istentiszteletre, a liturgiára? Vagy abban csak a „körítést” látjuk? Unalmas szöveget, amelyet ledarálunk, hogy aztán felléphessünk a szövegre, és elmondhassuk a... mit is? Talán a saját gondolatainkat? Nem éppen ez tisztítja sok esetben az embereket?

Egyáltalán: miért kellene az igehirdetést az istentisztelettel elválasztva kezelni? Ami a liturgiában előtte történik, az nem azért történik, hogy az igehirdetésre felkészítse a hívó közösséget? Ami utána történik, az nem a továbbgondolása annak? (Ezért felelünk az úgynevezett „új” liturgiában az igehirdetésre a hitvallással!) És ma-

ga az igehirdetés vajon nem abba az irányba indít tovább bennünket, hogy valami leírhatatlan csoda fog történni velünk, mert néhány perc múlva érdemtelenül – és minden hiedelemmel ellentétben felkészületlenül – magát Krisztust vesszük magunkhoz?

Nem a levegőbe beszélek. Nagyjából egy esztendeje ugyanitt volt szerencsém megosztani azt az élményemet a lap olvasóival, hogy Luther 1523-as megreformált miséjének liturgusa lehettem a zuglói templomban. Az ősi és kötött, ráadásul latin nyelvű liturgiában végig felismerhető volt a valódi középpont: Jézus Krisztus. De ugyanezt élhettem át vasárnapról vasárnapra, a magunk liturgiája szerint végigünnepeelve az istentiszteletet. Mert ott sem én, hanem ő cselekszik.

Elnézést a talán frivolnak tűnő megjegyzésért: ha már az igehirdetésre való készülés során gyakran erőtlenné bizonyulok is, legalább a liturgia hirdesse Krisztust és az ő evangéliumát...

Nem hinném, hogy ezt személyes hangvételrel és alkalmi egyénieskedéssel pótolni lehetne. Mert bizony az istentisztelet nem egyszerűen „abból áll, hogy a lelkész végigolvas kijelölt szövegeket, és húszperces beszédet tart, lehetőleg szórakoztató történetekkel és példákkal”. Az sokkal több: emberi gondolatokkal elképzelhetetlen, emberi szavakkal leírhatatlan misztérium, isteni cselekvés, a végtelenül örömteli mennyi liturgia halovány előképe.

Nemcsak Szilas Attilának, de mindnyájunknak kívánom, hogy vasárnapról vasárnapra így is éljük végig.

■ TUBÁN JÓZSEF,
a Csornai, valamint
a Rábcakapi–Tárnokréti Evangelikus
Egyházközség lelkésze

HIRDETÉS

A nem lelkészi szolgálat egyházunkban

Az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) 2012. tavaszi sorozata

Az alkalmak 17 órakor kezdődnek. Helyszín: Budapest VIII., Üllői út 24., földszinti terem.

Február 9. Hogyan adok teret gyülekezetemben a nem lelkészi lelki szolgálatnak? – Áhítat: dr. Garádi Péter – Előadás: Endreffy Géza. • Március 8. Mit tanít a teológia az egyházon belüli nem lelkészi lelki szolgálatról? – Áhítat: Seben Glória – Előadás: dr. Reuss András. • Április 12. Hogyan végzem a nem lelkészi lelki szolgálatomat az egyházamban/gyülekezetemben? – Áhítat: Melis Orsolya – Előadás: Böjtös Attila. • Május 10. Mire terjedhet ki és mire nem a nem lelkészi lelki szolgálat a gyülekezetben? – Áhítat: Bálintné Varsányi Vilma – Előadás: Győri János Sámuel. • Június 14. Van-e kényszerhelyzet a szórványhelyzetben a nem lelkészi szolgálat igénybevételére? – Áhítat: Karlné Csepregi Erzsébet – Előadás: Bakay Péter és dr. Garádi Péter.

HIRDETÉS

Meghívó – Új időpont!

Az Evangelikus Külmisziói Egyesület 2012. évi közgyűlését és külmisziói napját a korábban jelzett február 18. helyett február 25-én, szombaton 10–15 óra között tartja a Deák téri evangelikus gyülekezet nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Téma: Missziói felelősség nemzedékről nemzedékre. Előadást tart: Gáncs Péter elnök-püspök.

Az ebédszünet utáni fórumbeszélgetést – melynek résztvevői Ihrig Dénes mérnök, Laborci Géza lelkész, Kalocsa Zsuzsanna lelkész, Bence Zsófi Anna gyógytornász – B. Pintér Márta lelkész vezeti.

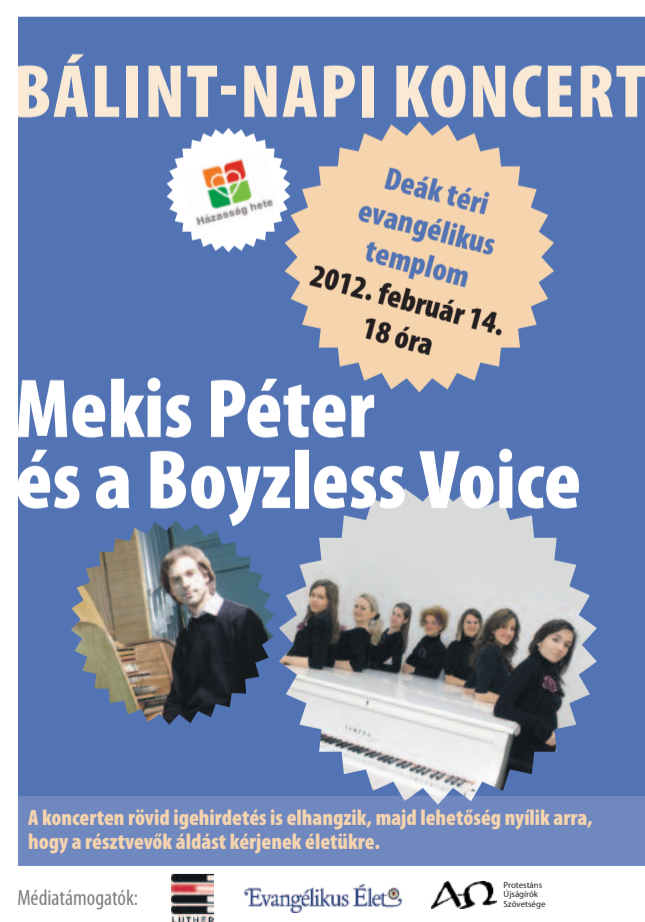
Kérjük, hogy minél nagyobb létszámban, a missziós köröket is képviselve jöjjenek el Testvéreink.

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából,
olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

BÁLINT-NAPI KONCERT

Deák téri evangelikus templom
2012. február 14.
18 óra

Mekis Péter és a Boyzless Voice

A koncerten rövid igehirdetés is elhangzik, majd lehetőség nyílik arra, hogy a résztvevők áldást kérjenek életükre.

Médiatámogatók: LUTHER, Evangelikus Élet, AΩ

Hibajelentés

Bizonyára mindennapos vagy legalábbis gyakori látvány sokunk számítógépének monitorán a következő üzenet: „Hibajelentés. Küldd el a hibajelentést!”

Az üzenet olvasója általában – szerintem a többség – nem tesz eleget a fölszólításnak. Még a közösségi érzelmeikről ismertebbek sem veszik komolyan, hogy a hibajelentéssel segítenek magukon és másokon, hiszen a jelentés címzettjei a hibaüzenetben foglalt információk tanulmányozása után ki tudják javítani ezeket a lefagyásokat. Még azok sem fárasztják magukat, akik ráártariak, akik fontosnak érzik nemcsak magukat, de minden apró kattintásukat.

Én már évek óta automatikusan az x-re kattintok, vagyis bezárom ezt az ablakot. Ha kell, többször is. Addig, amíg el nem tűnik a fontoskodó, tolakodó felirat. Tűnj már el! Tudom, ez az üzenet csak trükk arra, hogy egy újabb támadás érje a titkaimat, a gépemben felhalmozott sok-sok drága információt. Ezzel a hibajelentésnek álcázott manőverrel teljesen kiszolgáltatam magam. Nem és nem! Kit-kat, „cancel” – azaz mégse küldöm el!

Most azonban „megtértem”. Valami Pál-fordulat történt bennem. Fel fogom jegyezni ezt a napot (ökumenikus imahét, január 19.). Életemben először engedtem a fölhívásnak! De jó! Áthatotta szívemet az őszinteség melegsége. Nem titkolom többé. Hibás vagyok. Valami vétkes összeférhetlenség van romjaim és ramjaim között. Be kell egyszer vallanom, hogy életem, a számítógépem ROM-okban hever. Csak felületi kezelés, hogy újraindítok. A hibát nem tartam fel, csak *reseteltem. Control+alt+delete!* Csak így: a bal gyűrűs-, mutató- + a jobb mutatóujjammal. Ez egy fontos bűnvalló „imádságra kulcsolt ujjtartás”: Control – Alt – Delete!

Hm! Azt hittem, mindent megoldottam. A csudákat! Csak szemet

hunytam monitorommal a bűnös hiba fölött, és az újrainduló *Windowszal* elkápráztattam szemeimet. Hiszen a nagy költő, *Ady* is azt mondta: „És megvakultak / Hiú szemeim. Meghalt ifjuságom, / (kék halál) De őt, a fényest, nagyszerűt, / (a Windows XP) / Mindörökké látom” (a *következő lefagyásig; megjegyzések tőlem – gyjs).*

Igen. Megjegyzések tőlem, mert most megtértem. Küldtem hibajelen-

tést. Nem hallgattam el a hibámat. És nem avultak el csontjaim a napestig való bootolgtatás miatt! (Zsolt 32,3). Megvallottam, bejelentettem, elküldtem. Slussz-passz!

Nem szabad elhagyni a hibajelentést, a bűnvallást. Este meg is fogom mondani az ökumenikus imahéten, hogy régen külön volt hálaadás-, bűnvallás- és könyörgés-imaköteg. Ma csak: „Imádkozzunk!” Csak ennyi. „Imádkozzunk!” – Ja, meg azt mondta a kolléga, hogy röviden! Meg hogy „aki hosszán akarja, az menjen a belső szobába”. És csukja be még az ablakot (*window*) is.

Ezt mondta. És semmi hála, könyörgés, bűnbánat. De én most megtettem. Elküldtem, bevallottam. Megtörtént az első PC-gyónásom. Röviden. Nem a belső szobában, hanem a világhálón. Jelentem, bejelentem, sőt bevallom: hibáz-

tam. És rákattantam – nem az x-re, hanem az *Elküld* gombra.

Minden más lett. Egy pillanatra eltűnt a gonosz tolakodó. Álljatok el len az ördögnek, és elfut toletek. Eltűnt. Nem kellett sokat várni. Pál-fordulóm déli napfényét megcsúfoló fényességgel fehéredett elém a monitor. Kis szünet. Csend. Nincs szózat, csak egy rövid angol üzenet. Lefordítom: „Ne haragudj, de nem értem a te nyelvedet, válassz az an-

gol a spanyol vagy a... (nem tudom elolvasni, talán kínai?) közül!”

Csalódottság. Hátha még előugrik egy ablak magyarul. De nem. Nem történik semmi. Hát nem lehet magyarul hibát beismerni, bünt vallani? Miért? Talán csak nem azért, mert „megbűnhötte már e nép a múltat s jövődöt”?

Beszéljünk komolyan! Ez a kis számítógépes kaland mutasson rá arra, hogy kell a bűnbánat, a bűnvallás. Isten érti a bűnöst. Krisztus kijavította, megbocsátotta a vétket és a bünt egyszer s mindenkorra. A Szentlélek pedig esedezik értünk kimondhatatlan esedezésekkel. Csak küldjük el személyesen – ne a másét, ne a kollektívát, hanem a személyesét, a sajátunkat, és ő föloldja a lefagyást, a tehetetlenséget, a bénaságot. Enélkül hiába a „reset”, hiába kezdünk újat.

■ – GYJS –

HETI ÚTRAVALÓ

„Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad.” (Ézs 60,2)

Vízkereszt ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi a megdicsőült Krisztus alakját, személyét és szolgálatát állítják elénk. Jézus világhosszú jött el e világba, s örök életet hozott az embereknek: „*rád ragyogott az Úr dicsősége*” (Ézs 60,1). „Fölséges minden népek fölött az Úr.” (GyLK 746) „Isten gyújtott világhosszú a mi szívünkben, hogy Jézus Krisztus arcán felismerjük az ő dicsőségének ragyogását.” (2Kor 4,6; LK) Három földi és két mennyi szemtanú jelenlétében megdicsőülésekor Jézus „*elvátozott: arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehéren ragyogott, mint a fény*”. És Isten „*sekina*” dicsősége: „*fényes felhő árnyékolta be őket, és hang hallatszott a felhőből: »Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!«*” (Mt 17,2.5) Csak Jézus egyedül a mi Urunk s Istenünk, noha mi nem voltunk szemtanúi isteni fenségének. Isten dicsősége Krisztusban vált láthatóvá számunkra, erejének kincse pedig cserépedényekben van, „*hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak*” (2Kor 4,7). Az *Újszövetség* hívó népe közvetlenül találkozhat Istennel, mert az Úr Krisztusban eltűnt a lepel. A mi dicsőségünk mulandó, de „*miközben fedetlen arccal, mint egy tükörben szemléljük az Úr dicsőségét mindnyáján, ugyanarra a képre formálódunk át az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre*” (2Kor 3,18). Ámen, „*mondom néktek: meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak, és leszállnak az Emberfiára*” (Jn 1,51). Minden ember számára egyedül Jézus lett a „létra” a mennybe, csak ő a mi utunk, igazságunk, örök életünk! Örök üdvösségéről mindenkinek most kell döntenie: „*Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta*.” (Jn 3,36) Luther így tanít: „Az örök élet előre az anyém. Ha meg nem kapom itt e földön, odaát már soha többé nem jutok hozzá. A kezdet Istené: Uraddá válik, és igéjét adja. Az ige pedig, amit hittel meghallottál, Krisztushoz vezet téged. Benne kell hinned, s ő megvált testi-lelki haláltól, s már tied is az örök élet.” Íme, az örök Vagyok önkijelentése: „*Én vagyok az Alfa és az Omega, így szól az Úr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható*.” (Jel 1,8) Ez Isten neve (lásd 2Móz 3,14): JHVH – Jahve. S Jézus önkijelentése (lásd Jn 8,24)? Ma nekünk mondja: „*Én vagyok a világ világhosszú: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világhosszú*.” (Jn 8,12) Az örök élet! És követése (imitatio Christi) során ismerhetjük meg őt, ezáltal Isten ismeretére is eljutunk, kinek örök áldásában is részesülünk. Ezzel az ígérettel zárul az egyházi év első szakasza, karácsony ünnepköre: „*én megáldom őket*”. Az Úr Isten megáld és megőriz téged; reád ragyogtatja orcáját, és könyörül rajtad; feléd fordítja orcáját, és békességet ad neked (lásd 4Móz 6,24–27). Kérjük: „Áldj meg minket, Úristen // Uram, a te nevedben / Áldd meg szolgádat...” (ÉÉ 323,1.4)

■ GARAI ANDRÁS

Egyenlő bánásmód és a média tükre

Konferencia sajtómunkásoknak

► **Közös terek – média mindenkinek** címmel a sajtó képviselői számára rendezett munkakonferenciát január 18-án az Egyenlő Bánásmód Hatóság. Az uniós támogatásból megvalósult rendezvény célja az volt, hogy a sajtó munkatársaival megismertesse a hatóság munkáját, a *TÁMOP-5.5.5/08/01 A diszkrimináció elleni küzdelem – társadalmi szemléletformálás és a hatósági munka erősítése projekt keretében végzett képzések, kutatások, kommunikáció eredményeit. Kiemelt feladat a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a média szereplői közötti párbeszéd elősegítése.*

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság legutóbbi vizsgálata rámutatott arra az elfogadhatatlan gyakorlatra, hogy a hátrányos helyzetű csoportok a televíziós adásokban szinte mindig elnyertelen „megvilágításban” jelennek meg – közszolgálati és kereskedelmi csatornákon egyaránt.

A 2001-es népszámlálási adatok szerint a fogyatékosokkal élők Magyarországon több mint félmillióan vannak, arányuk a teljes népességen belül 5,7%, ugyanakkor tavaly a televíziós adásoknak mindössze 0,2%-ában jelentek meg, így a médiafogyasztók számára úgyszólván teljességgel láthatatlanok.

Mindemellett nemcsak az a gond, hogy alig lehet találkozni velük a képernyőn – az sem kevésbé problematikus, hogy miként. Leginkább a szociális szféra eseményeivel kapcsolatban szerepeltek mint „szociális probléma”, nem pedig úgy, mint a társadalom hasznos és értékes tag-

jai. Ezenkívül legfeljebb balesetekről, természeti katasztrófákról szóló tudósításokban, valamint a kormány tevékenységét ismertető anyagokban láthattuk őket...

A rendkívül egyoldalú reprezentáció gátat szab a társadalmi szolidaritás, a társadalmi kohézió megteremtésének.

Nem biztosabb a helyzet más hátrányos helyzetű csoportok médiaprezentációja esetében sem. A nemzeti és etnikai kisebbségek népességen belüli aránya 3,9%, hír- és magazinműsorokban való megjelenésük viszont mindössze 2,4%-os volt. Esetükben úgynevezett „médiagegterőről” lehet beszélni, mert ők főként a közvetlenül róluk szóló műsorokban, általános belpolitikai témák, megemlékezések kapcsán tűnnek fel.

A többségi társadalom részéről legelutasítottabb csoport, a romák helyzete sem jobb a médiában. Megjelenítségük ugyan nagyobb, mint

általában a nemzeti és etnikai kisebbségeké, ám 24,5%-ban a bűnözés kontextusában kerülnek reflektorfénybe. Érdekes módon a szórakoztató műsorokban – az úgynevezett „kibeszélőshow-kan” – való szereplésükkel stigmatizációjuk csak nőtt, merthogy az előítéleteket sajnos visszaigazolták.

A 2006-os olaszlisztkai ügy óta terjedt el a köztudatban a „cigánybűnözés” kategória. A fogalom elfogadottá válásában a médianak óriási szerepe volt.

A társadalomban közvetítő szerepet betöltő írott és elektronikus sajtó felelősségén túl nem hanyagolható el az egyén, a család, de az egyházak felelőssége sem. Nem mindegy ugyanis, hogy miként gondolkodunk, hogyan viszonyulunk, miként cselekszünk fogyatékkal élő, valamely kisebbséghez tartozó vagy egyéb okból hátrányos helyzetű embertársainkkal. „Érzékenyítjük-e” magunkat irányukban, a problémáik, sajátos élethelyzetükből fakadó nehézségeik mellett nyitottak vagyunk-e érteikre is.

Ezekre az összefüggésekre is igyekezett rámutatni az Egyenlő Bánásmód Hatóság múlt szerdai munkakonferenciája, amelyre az *Evangelikus Élet* szerkesztősége is meghívást kapott.

■ BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

Mostan bocsátd el, Uram, a te szolgádat

Kantátazenés istentisztelet tartanak Ferencvárosban, a Gát utca 2. alatti templomban az újszülött Jézus bemutatásának ünnepén, február 2-án, csütörtökön este 8 órakor. Az istentiszteleten megszólal Bach *Mit Fried und Freud* BWV 125 kantátája a *Ferencvárosi Kántorátus* előadásában. Igét hirdet: *Koczor Tamás*.

HIRDETÉS

Felhívás kutatói ösztöndíjra

A Türoczy-hagyaték Alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy 2012. szeptember 1-jétől 2013. augusztus 31-ig havi nettó 50 000 forint ösztöndíjjal támogat egy olyan – 18–35 év közötti – személyt, aki az Evangelikus Hittudományi Egyetemmel jelenleg hallgatói jogviszonyban áll, vagy az intézményben végzett, s aki az alapítvány címére postai úton és elektronikus változatban is eljuttatja pályázatát.

A kutatás témája lehet:

- Tanulmány készítése, amelyben a kutató Türoczy Zoltán evangélikus püspök (1893–1971) igehirdetői, lelkipásztorai, tanítói, egyházkerületi szolgálatainak teológiai értékelésére vállalkozik, lehetőleg az eddig fel nem tárt levéltári dokumentumok fényében (például: a Biblia értelmezése Türoczy Zoltán igehirdetéseiben és beszédeiben; a reformatori teológia és Türoczy Zoltán; a pietizmus és Türoczy Zoltán; a misszió szerepe Türoczy Zoltán életművében; Türoczy és a reformátusok; Türoczy és a szabadegyházak; Türoczy és a katolikusok; Türoczy és a zsidóság; Türoczy és a finnek; Türoczy és Ordass; Türoczy és a világi politika; Türoczy változó megítélése; stb.). Egy olyan, 80–120 ezer leütés terjedelmű tanulmány elkészítését várja a kuratórium 2013. augusztus 31-ig, amely később részleteiben vagy egészében publikálható.

- A Türoczy-hagyaték eddig kiadatlan anyagából (igehirdetések, előadások, levelek stb.) válogatás készítése és sajtó alá rendezése, amely egy kb. 3-400 oldalas kiadványban publikálható.

- Türoczy Zoltán életművéhez kapcsolódó más, a pályázó által javasolt kutatási terület.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó önéletrajzát és a kutatás személyes motivációit (1-2 oldal);
- a kutatás tervét (módszertani leírással) havonkénti bontásban (3-4 oldal);
- támogató nyilatkozatot az Evangelikus Hittudományi Egyetem egyik oktatójától.

A pályázat beadási határideje: 2012. március 31. A kuratórium a pályázók szóbeli meghallgatása után, április 30-ig bírálja el a pályázatokat.

A TÜROCZY-HAGYATÉK ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

PALACKPOSTA

Egy bensőséges beszélgetés

Élénken élnek bennem azoknak az estéknek az emlékei, hangulata, amikor húgommal három-négy évesek voltunk, és édesanyám a legkisebb testvérünket várta. Lefekvés előtt az ágy mellett térdelve elmondtuk az esti imát, megfogalmaztuk saját kéréseinket: „Istenem, adjál nekünk kis Melindát!” Kisgyermekként – bár még nem álltak számkra igazán a szavak – ekkor találkoztunk először az imádság jelentőségével az élet sorsfordulói, mérföldkövei előtt állva.

Később kishúgom, a várva várt „kis Melinda” átírta a jól ismert gyermekimádságot: „Én Istenem, jó Istenem, lecsukódik már a szemem, de a tiéd nyitva Atyám, amíg alszom, vigyázz reám! Vigyázz kedves szüleimre meg az én testvéreimre! Mikor a nap újra felkel, csókolhassuk egymás kezikéit. Ámen!” Ez az imádság ezt követően minden este így hangzott el, így volt a mi szívünk kérése, azokkal a szavakkal, amelyek a szívünkéből jöttek.

Gyermekként élt bennünk a hit, hogy az Úr Jézus hallja szavainkat. Ekkor talán ez a biztonságérzet még azon a bizalmon alapult, amellyel a szüleink szólították meg Istent. Tudtuk, hogy okkal és céllal szólnak a Mindenhatóhoz, hihetünk szavaiknak, hogy ő hallja kérésünket, és gondoskodik rólunk.

Közben felseperedtem, s megtapasztaltam, hogy az imádságban nem csupán saját gondolataim megfogalmazásáról, nem egy egyszerű monológrol van szó, hanem az imádság beszélgetés: én hallgatom Istent, és ő hallgat engem. Így ígéri nekünk Isten: „Mielőtt kiáltanék, én már válaszolok, még beszélek, én már meghallgatom.” (Ézs 65,24) Milyen csodálatos ígéret ez a mai világban, amikor azt tapasztaljuk, hogy senki nem figyel ránk, fiatalok és idősebbek küzdenek azzal az életérzéssel, hogy nincs senki, aki meghallgassa őket, a feltett kérdésekre nem jön felelet. A világmindenség Ura, életünk tervezője azonban figyel ránk úgy, ahogy senki más ezen a világon, ismer, pontosan tudja, hogy mire van szükségünk. Meghallgat és válaszol.

Életünk során sokszor vagyunk döntési helyzetben: mit és hol tanuljunk tovább, mit válaszoljunk egy állásajánlatra. Olyan kusza a világ, gazdasági, politikai, társadalmi zavarok közepette élünk... Nem lehet tudni, ki a barát, ki az ellenség. Bizonytalan, hogy mi az érték, mire lehet építeni. Nehéz különbséget tenni jó és rossz között. Nincs biztos pont. Néha talán mi is arra vágyunk, hogy tisztán lássuk, mi a helyes.

Számtalan esetben megtapasztaltam, hogy ha figyelek az ő szavára, akkor vezeti az életem, utat mutat ebben az zűrzavaros világban. Ahogyan a zsoltáros írja: „Bölcsésé teszek, és megtanítalak téged az útra, amelyen járj; szememmel tanácsollak téged.” (Zsolt 32,8; Károl) Nem erre vágyunk? Hogy valaki segítőtársként bölcsességével mellettünk álljon?

Fontos, hogy felfedezzük, megtapasztaljuk az imádság valódi értelmét. Ajándék, hogy megszólíthatjuk Istent, hogy behívhatjuk életünk mindennapjaiba, fontos döntéseibe, hogy tőle kérhetjük a segítséget a ránk váró nehézségek, gondok és problémák elhordozásához. Ily módon az imádságra fordított energia a napi tevékenység elvégzéséhez szükséges erőforrássá válik.

■ KRUCHIÓ MÁRTA

Névjegy: Kruchió Márta

A szolnoki evangélikus gyülekezet hatodéves teológusa vagyok. Keresztény családban nőttem fel, szüleim nagy szeretettel neveltek engem és két húgomat. Tizenhét éves voltam, amikor Isten igéjén keresztül személyesen megszólított. Tanulmányaim befejeztével gyermekek között szeretnék szolgálni, hirdetni nekik az Isten szeretetét.

szeretettel neveltek engem és két húgomat. Tizenhét éves voltam, amikor Isten igéjén keresztül személyesen megszólított. Tanulmányaim befejeztével gyermekek között szeretnék szolgálni, hirdetni nekik az Isten szeretetét.

MERÍTS!

Közelíts!

2012 ismét Szélrózsá-év. Idén nyáron – július 18. és 22. között Fonyódligeten – 9. alkalommal rendezzük meg az országos evangélikus ifjúsági találkozót.

Néhány éve született meg az igény arra, hogy ne csak két évente találkozzanak ilyen formában egyházunk fiataljai, hanem legyenek köztük időszakos találkozó is. Az első ilyen alkalom a kőszegi nagytalálkozóhoz kapcsolódó utótalálkozó volt 2009-ben Budapesten. Azóta túl vagyunk már egy előtalálkozón és még egy utótalálkozón is. Kialakult egy hagyomány és egy koncepció is hozzá: mégpedig az, hogy mindig februárban szervezzük meg a rendezvényt. A fesztivált követően Budapesten, a fesztivált megelőzően pedig a nyári találkozó régiójában jövünk össze, hogy már előre megmozgassuk a környékbelieket, és kicsit ízelítőt adjunk a helyi sajátosságokból a távolabbról érkezőknek.

Egy hónap múlva, február 25-én Balatonbogláron, az Urányi Sportcentrumban tartunk előtalálkozót, egy olyan alkalmat, ahol ismerkedhetünk a környékkel. Egy olyan

napot, amelyen kicsit megmelegedhetünk a tűznél a fagyos Balaton mellett. Egy olyan színes napot, amelyen megmutathatjuk a helyieknek, hogy mi vár rájuk nyáron. Egy olyan találkozót, amely valóban a feltöltődésről szólhat. Erre hív bennünket Jakab apostol igéje. Erre hív bennün-

ket a helyi gyülekezet. Hogy találkozhassunk! Hogy emlékezzünk, hogy készülünk, hogy tervezzünk! Hogy együtt találjunk közösségre! Hogy együtt közeledjünk Istenhez! Hogy együtt hagyjuk, hogy az Úristen is közeledhessen hozzánk!

A nap mottójából – „Közeledjétek az Istenhez, és ő köze-

ledni fog hozzátok!” (Jak 4,8) – kiindulva Szemerei János ifjúságért felelős püspök tart majd előadást az önmagunkhoz, illetve egymáshoz, párunkhoz, családjunkhoz, Istenhez való közelségünkről, közelítési lehetőségeinkről, ezeknek közösségben való megéléséről. Ehhez kapcsolódóan kiscsoportos beszélgetések lesznek fiatal teológusok vezetésével.

A nap folyamán több evangélikus zenekar koncertjét hallgathatjuk meg. Együtt énekelhetünk a teológusokból álló *Agapéval*, meghallgathatjuk a bonyhádi fiatalokból álló *Gábrriel* zenekart, bemutatkozik a helyi kórus, és ismerős dallamokat ismerhetünk fel a *Korál-sziget* repertoárjában. A szolgáltatók közül természetesen nem hiányozhat az elmaradhatatlan klasszikus, a *Szélrózsá Band* sem.

A jelentkezés mikéntjéről és minden másról bővebb információt találsz a www.szelrozsatalalkozo.hu honlapon, illetve a *Facebookon*.

■ MESTERHÁZY BALÁZS
Szélrózsá-anya,
CZÖNDÖR ISTVÁN házigazda, CSIZMADIA NÓRA
Szélrózsá-koordinátor

Mesterségem címere...

► Ültem nagymamám testvéérének sokablakos, napfényben úszó verandáján, és izgatottan vártam, vajon milyen foglalkozást jelenít majd meg előttem *Nénje és/vagy Vera* húgom. A fodrást vagy az orvost – természetesen hibátlan előadás esetén – ildomos volt néhány (másod)perc alatt kitalálni, de egy kevésbé ismert szakma komoly fejtörést okozhatott. **Alsós voltam, és az Amerikából jöttem, mesterségem címere... elnevezésű játék – melyben az Activityhez hasonlóan szavak és segédeszközök nélkül kellett eljátszani egy-egy foglalkozást – még nem volt több pusztá szórakozásnál. Aztán eltelt néhány év, és az én életemben is elérkezett a pályaválasztás pillanata...**

Mire ezeket a sorokat olvasod, már megkapad a félelmi bizonyítványodat. Ha az általános iskola utolsó évét végzed (legyél akár negyedik, hatodik vagy nyolcadik osztályos tanuló), és olyan középiskolába szeretnél jelentkezni, amelyik leendő diákjaitól az egyetemes írásbeli felvételi vizsgán való megmérettetést várja el, már ezen a próbatételén is túl vagy. Ha középiskolai tanulmányaid vége felé jársz, még van néhány heted eldönteni, szeptemberben is beülsz-e az iskolapadba, vagy inkább a munka világát választod. Bár melyik csoportba tartozol is, február közepéig „nyilatkoznod” kell...

Kisgyermekkorod óta kész válaszod van a „Mi leszel, ha nagy leszel?” kérdésre? Pontos tudod, mit kell tenned (tanulnod) ahhoz, hogy megvalósítsd az álmod? Akkor neked „csak” az ehhez leginkább illő oktatási intézményt kell kiválasztanod, illetve megnevezned a jelentkezési lapon.

Bizonytalan vagy, merre is indulj? Nem tudod, miben lennél igazán jó? Óriási a szakadék a szüleid elvárásai és a saját elképzelésed között? Fogalmad sincs, vajon annak alapján dönts-e a jövőd felől, hogy milyen foglalkozásra tudnál hivatásként tekinteni, vagy esetleg fontosabb lenne azt mérlegelned, vajon el tudsz-e majd helyezkedni...? Ha ilyen kérdések foglalkoztatnak, érdemes körülnézned a világhálón is.

Ha szakmát akarsz tanulni – akár tizenéves, akár tizenöt éves fejjel, akár néhány évvel idősebben –, kattints a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet honlapján (<http://www.fppti.hu>) a *Kiadványok* menüpontra, és töltsd le a 2009-es *Százszorszép szakma*, illetve a 2010-es *200 x szép szakma* című ingyenes szakképzési tájékoztató kiadványokat. Ezekben a füzetekben szakmacsoportok szerint (például egészségügy, nyomdaipar, gépészet, mezőgazdaság és így tovább) rendezve található meg az egyes szakmákat. Az általános adatokon kívül – például képzési forma és idő, szükséges végzettség (nem is gondolnád, milyen sok szakma elsajátításához alapkövetelmény az érettség!) – valamennyinél feltüntetik a szükséges kompetenciákat és képességeket, a foglalkozás sajátosságait, jellemző feladatait, és általános képet adnak az elhelyezkedési lehetőségekről, a munkaerő-piaci keresletről is.

Mivel a fent említett brosrák csak a fővárosi oktatási intézményeket nevezik meg, a szakiskolák és szakközépiskolák közötti bönzésésre a következő két linket ajánlom: <http://szakmunkaskepzes.linkcenter.hu>, illetve http://mot.hu/szakkozepiskola_szakiskola_o. (A középfokú intézmények adatai – így a gimnáziumoké is – megtalálhatók a Közköztudás Információs Iroda honlapján is: <http://www.kir.hu>.) További képzőhelyekről, tanfolyamokról – sok más hasznos oldal mellett – például a <http://okj.lap.hu> és a

<http://szakkepzesites.hu> oldalakon informálódhatsz.

A felsőoktatás világról, illetve ezen belül a felsőoktatási felvételi módjáról a legátfogóbb képet a <http://www.felvi.hu> címen kaphatod. Az általános tudnivalókról éppúgy tájékozódhatsz, mint az egyes főiskolák és egyetemek által meghirdetett konkrét képzési formákról. Valamennyi alap- és egységes, osztatlan szak esetében részletes leírást találsz mind a képzés felépítéséről és a megszerezhető tudásról, mind a karrierlehetőségekről és a végzettséggel megcélozható foglalkozásokról.

Ezúton is felhívjuk a figyelmedet arra, hogy a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény hatálybalépésével jelentős változások történtek a felsőoktatási felvételi rendjében! A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatási Hivatala január 20-án tette közzé a 2012-es felsőoktatási felvételi eljárásra vonatkozó tájékoztatót arról, hogy miként határozták meg az egyes felsőoktatási intézményekbe és meghirdetett képzésekre felvehető állami ösztöndíjas és részösztöndíjas hallgatók létszámát, illetve az egyes képzések önköltségének alsó és felső határát képzési szintenként és képzési területenként.

A Felsőoktatási felvételi tájékoztató kiadvány hivatalos kiegészítése január 31-én jelenik meg elektronikus formában a <http://www.kormany.hu>, a <http://www.oh.gov.hu>, valamint a <http://www.felvi.hu> honlapokon!

Addig is, amíg kiderül, érintik vagy épp befolyásolják-e továbbtanulási terveidet a változások, vedd igénybe a [felvi.hu](http://www.felvi.hu) ingyenes pályorientációs tanácsadó szolgáltatását – még az is lehet, hogy a különféle önismereti tesztek kitöltése után egészen másképp képzeled el a jövődet.

Ha már úgyszólván a számítógép előtt ülsz, ajánljuk tavalyi, *Kapunyitási pánik* című cikkünket is (<http://www.evangelikusélet.hu/lapozgato/2011-4>), melyben további tanácsokat találhatsz arra nézve, milyen szempontokat érdemes még átgondolni a felsőoktatási felvételi jelentkezési lap kitöltése előtt (például milyen messze van az adott főiskola/egyetem a lakóhelyedtől, a képzés mellett szükség esetén tudnál-e munkát vállalni, és így tovább).

Természetesen nézd meg a kiszemelt intézmények saját weboldalait is – de még jobb, ha nem csak a képernyőn keresztül ismerkedsz az iskolákkal. Bár a nyílt napok többségét már lebonyolították, azért még felkeresheted őket. Ha nincs módod „háztűznézésre”, próbálj kapcsolatba lépni olyan emberekkel, akiknek személyes tapasztalataik is vannak az intézményről és az oktatás színvonaláról. A közösségi oldalak fénykorában ez egyáltalán nem lehetetlen feladat.

Végezetül még egy jó tanács, nem csak arra az esetre, ha már végképp elveszettnek érzed magad az információk dzsungelében: ne habozz segítséget kérni az Úrtól – végtére is a tőle kapott talentumaid sorsáról van szó!

■ V. J.

A következő tanévtől evangélikus lesz a szarvasi gimnázium

Augusztus 1-jétől a Magyarországi Evangélikus Egyház veszi át a szarvasi Vajda Péter Intézmény gimnázium intézményegységének fenntartását.

Az erről szóló döntést – az egyházvezetőkkel lefolytatott tárgyalások után – január 19-én hozta meg a szarvasi képviselő-testület. A szerződést hamarosan aláírják.

A fenntartói jog átadásáról a múlt hét elején fórumot tartottak a város házában, amelyre meghívták a Vajda Péter Intézmény vezetőit, pedagógusait és a szülői munkaközösségek képviselőit. A fórumon *Babák Mihály* polgármester hangsúlyozta: a gimnázium megmaradása a tét, ezért szorgalmazták, hogy egyházi kézbe kerüljön, még mielőtt az állam venné át.

Földesi Zoltán, az önkormányzat oktatási és művelődési bizottságának elnöke arra kérte az oktatásügyben dolgozókat, hogy próbálják a lehető legkorrektebben kezelni az átadás kérdését.

► Forrás: beol.hu / L. J.

MÉG HOGY NEM LEHET MOZGÓSÍTANI A GYŰLEKEZETEKET?!

Hódít a Tízparancsolat

Ezrek adják elő – tízezrek hallgatják lelkesen

► A tíz ige vagy *Tízparancsolat* elsőként Mózes második könyvének (Exodus) 20. fejezetében, az 1–14. versben olvasható. Ennek alapján készült az a poporatórium, amelynek ősbemutatója 2010. január 17-én volt a dortmundi Westfalahalléban, közel tizenhétezer néző előtt. Az előadásban mintegy háromezer szereplő működött közre. A kirobbanó sikerű modern musical sikorsorozata azóta is folytatódik. Ennek egyik titka az, hogy színpadra állítása sokakat megmozgat: régióként négyszáz fős városi énekkarok készülnek fel külön is az együttes éneklésre. A felkészülés és az előadás hatalmas közösségi élmény szereplőknek, nézőnek egyaránt.

A modern popzene stílusában komponált oratórium muzsikáját, illetve a tizenkilenc éneknek a szövegét Dieter Falk, a forgatókönyvet Michael Kunze írta. A gigantikus, klasszikus témájú oratórium bibliai történeteket fűz össze, de igyekszik megfelelni a műfaji követelményeknek is.

A latin *oratorium* szó eredetileg az imádság házáat jelölte. A zenei formátan szerint drámai, többrészes kompozícióról van szó, legtöbbször – ez esetben is – lelki cselekménnyel, tartalommal, több szereplővel, kórossal és zenekarral.

Ez a 21. századi popfeldolgozás azt a hatalmas teret változtatja át a hangok templomává, az imádság házává, ahol a dallamok éppen felcsendülnek. Városi sportcsarnokokat, művészeti előadótermeket, olykor magát a szabad teret, amelynek kupolája a kék égbolt.

Száz kórus együttese

A dortmundi ősbemutató 2010-ben volt. A Németországi Protestáns Egyház (EKD) és a Creative Kirche mozgalom 2012-ben – Berlin, Drezda és más helyszínek után – további nagy-

tesen az Úr hangja is. A nagyszabású mű végén a *Tízparancsolat* egyetemes parancsolatban summázódik. Ez pedig a szeretet, amely az emberség szülője.

Az egyes énekek a nagy történelmi exodust, a szolgaság házából, Egyiptomból történt kivonulást idézik fel, illetve annak fontosabb állomásait: a megálló vízfalak között a tengerfenéken száraz lábbal való átkelést, az égő csipkebokor titokzatos csodáját, a nép megdölgőn lázadását Mózes ellen, Áron fellépését, a fáraó csalódott alakját, a csapásokat. De felidéződik a Cippórának, Mózes későbbi feleségének adott ígéret is, aztán a véres éjszaka, amikor a halál angyala csak a vérrel megkent kapufélék népét kímélte meg, és a kivonulás, aztán a pusztai próbatételek között a tikkasztó meleg átka, a szomjazás meg az éhezés s a fizikailag kimerítő erőltetett menetelés a sivatagban. Majd az aranyborjút imádó nép tragikus tévedése, végül a *Tízparancsolat* átadása Mózesnek.

Roppant érdekes a darab előadásának betanítása. Mivel hatalmas

nek, s amely tízezreket ragad magával. A poporatóriumról kezdetben még nem volt szó.

Aztán egyre inkább körvonalazódott a *Tízparancsolat* témája. Nekem gyermekkori élményem volt a legendás hollywoodi film, amelyben Mózeset Charlton Heston alakította, a fáraót meg Yul Brunner. Az is motivált, hogy keresztyén családban nőtem fel, aktívan részt vettem az egyházi ifjúsági munkában. A *Tízparancsolat* olykor »fekete kenyérnek« tűnt számomra, mégis meghatározta életem keretét, irányát, súlypontjait.

De hogyan lehet ezt elénekelni? Nagyon izgatott a feladat. Azonnal nekiálltam komponálni. Ám librettista még nem volt sehoh. Végül is ráakadtam a hamburgi Michael Kunzéra, akit Mózes és a *Tízparancsolat* témája mindig is foglalkoztatott. Tökéletes szinkronban voltunk, így született meg a darab tizenkilenc dala zenekarra és néhány szereplőre. Két gyermek is szerepel benne, ők a mesélők. Kétezer-ötszáz kórustaggal kezdtem el a betanítást, a szimfonikus zenekar hatvanfős volt."

„Kicsit nagyon megtelt a mannheimi sportszarnok temploma”

városokba is elviszi a *Tízparancsolat* musicalváltozatát: Hannover, Düsseldorf következnek a sorban.

A darab Észak-Rajna–Vesztfáliából indult hódító útjára. Két éve itt csaknem száz gospel-, pop-, egyházi és ifjúsági kórus „lelkisedett be” a darabért, amely a Szentírás és a világirodalom egyik legizgalmasabb történetét dolgozza fel. Mózes Isten megbízására Izrael népét kivezeti a szolgaságból az ígéret földje felé. Csapások sorozata után engedte meg az egyiptomi fáraó, hogy a rabszolgánép elinduljon Istentől kijelölt útjára, hazája felé. A sás-tengeri átkelés után jön rá Mózes arra, hogy komoly életszabályok nélkül a szabadságba vezetett út eredménytelen lesz, haza helyett a semmi-be fog veszni az út és a nép is. Ezért adja Isten a *Tízparancsolatot*, s formál a segítségével népet a lázadókból.

A sztori és a közösség

A főszerepet Mózes és felesége, Cippóra alakítja, de ott van velük Áron főpap is, Isten angyala, és természe-

kórus szerepel minden alkalommal, ezeket négy-ötszáz fős városi próbákon készítik fel, majd az előadás előtt pár nappal összeénekeltek a régióként három-négy nagy létszámú csapatot – az előadáson aztán szinte minden alkalommal két-három ezer fős kórusok szólalnak meg. Halatlanul nagy munka, önfegyelmet igénylő odaadás az összeénekeltetés is, amely egyszersmind jó alkalom a közösségi érzés kialakítására.

A komponista vallomása

Az 1959-es születésű komponista, Dieter Falk a siegeni Protestáns Gimnáziumban tanult, majd a kölni zeneművészeti főiskolán diplomázott. Műve megalkotásáról így vall: „2008 márciusában többen felkerestek a Vesztfáliai Protestáns Egyházból, s arra kértek, hogy valamilyen nagy művel rukkolkjalak elő, tekintettel arra, hogy 2010-ben a Ruhr-vidék adja Európa kulturális fővárosainak egyikét. De olyan darab legyen, amelyben ezrek énekel-

A nyolcvanperces darab azóta valóban sokakat magával ragadott – zenekedvelőket, a modern musical rajongóit, fiatalok tömegeit, de nem csak őket. CD-n, DVD-n százazrek lettek, lehetnek részesei a nagy közösségi imádságnak, az elénekelte szabadítástörténetnek, a szájról szájra, fülből fülbe adott *Tízparancsolatnak* a poporatórium jóvoltából.

Az idej nagyvárosi bemutatókat hirdető plakátokon ilyen feliratok vonzzák a szemet: „Klasszikus téma popra”, „Szerelmi történet egy nép történelmébe szöve”, „Tömegkórus és musicalszolisták tökéletes egysége”.

Vannak, akik akkora jövőt és sikert jósolnak a modern oratóriumnak, mint a *Macskák* című musicalé volt. Jó lenne, ha a *Tízparancsolat* valóban ennyire meg tudná hódítani a szíveket, egy icipicit jobb lenne tőle a világ is...

■ DR. BÉKEFY LAJOS
Forrás: evangelisch.de

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Az információs társadalom új lehetőségekkel, de új igényekkel s ehhez kapcsolódóan új feladatokkal is szembesíti gyűjteményügyünket. 2011. november 23-án Gyűjteményi anyagok digitalizálása – hosszú távú megőrzés címmel egyházunk Gyűjteményi Tanácsa nyilvános ülést tartott, ahol e kérdéskört járták körbe a résztvevők. A digitalizálás problémákra magában foglalja a megőrzés szakszerű módját az állományvédelmi szempontok figyelembevételével – mind a hagyományos (papíralapú) dokumentumok, mind a már eleve digitálisan keletkezett tartalmak esetében –, valamint a hozzáférhetővé tétel, a kutathatóság módjának kérdését is mindkét esetben.

A digitalizálás feladatai az evangélikus gyűjteményekben

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

► Az evangélikus gyűjtemények – levéltárak, könyvtárak, múzeumok – az információs társadalom fejlődésével az utóbbi években új feladatokkal kerültek szembe. Egyre több dokumentum és műtárgy érhető el világszerte digitális másolatok formájában, s ezzel a folyamattal az egyházi gyűjtemények is igyekeznek lépést tartani. A helyzet áttekintése érdekében a Gyűjteményi Tanács novemberi ülésén hangzottak el javaslatok, s ezek közül foglaljuk össze az informatikus szemével megfogalmazott tanácsokat.

A 2017., jubileumi évre történő felkészülést célzó reformáció.500 program keretében a reformációi emlékbizottság az utóbbi években számos régi könyv és folyóirat digitalizálását indította el. Az Evangélikus Országos Könyvtár szakmailag és anyagaival támogatja e munkát. Az emlékbizottság egyháztörténeti munkacsoportja összeállította azon művek listáját, amelyeket 2017-ig az evangélikus egyház digitalizált és interneten ingyenesen közzétesz. Az eddig elkészült anyagok a Magyar Evangélikus Digitális Könyvtárban (MEDK) érhetők el, a <http://medk.lutheran.hu> címen.

Az MEDK végső formájában tartalmazza majd a magyarországi evangélikusokkal kapcsolatban 1800–2010 között írt teológiai és történeti műveket. Az Országos Széchényi Könyvtár, a Luther Kiadó vagy mások által digitalizált, 1517–1800, illetve 1800–2010 között írt műveket linkekkel kapcsoljuk be az MEDK-ba. A digitalizálás első hullámában többek között Payr Sándor és Zsilinszky Mihály műveit, illetve a *Credo* folyóirat számait, valamint a *Magyar protestáns egyháztörténeti adattár* köteteit dolgozták fel, a második hullámban egyházjogi és gyülekezettörténeti monográfiák, névtárak, valamint az *Evangélikus Egyház és Iskola*, illetve az *Evangélikus Theologia* című folyóiratok számai kerültek sorra.

A digitalizálás munkáját az Arcanum Kft. végezte, kiváló minőségben. A későbbi digitalizálási feladatokat is professzionális módon célszerű megoldani felkészült, szakosodott vállalkozás megbízásával vagy a megfelelő infrastruktúra házon belüli kialakításával. Mindez azonban sokba kerül, ezért célszerű megalkotni a teljes gyűjteményi körre vonatkozó, hosszú távú digitalizálási stratégiát – ki, mit, hogyan digitalizáltat és gyűjt –, és ennek alapján ütemezni, összehangolni a feladatokat, illetve a rendelkezésre álló anyagi forrásokat.

A digitalizálás magas költségei miatt fontos, hogy a gyűjtemények ne csak a nyomtatott vagy kéziratos

dokumentumokat gyűjtsék, hanem a digitálisan elérhető és/vagy digitálisan keletkező dokumentumokat is, hogy ne kelljen a digitálisan készülő dokumentumokat újrardigitalizálni, mert ez felesleges és drága! Meg kell azonban szervezni, hogyan jutnak el az eredeti digitális dokumentumok a gyűjteményekhez.

Első lépésként az evangélikus gyűjteményeknek kell meghatározniuk azt, hogy milyen digitális anyagokat kívánnak gyűjteni: a levéltár gyűjthetné a közegyházi ülések jegyzőkönyveit a teljes gyülekezeti és intézményi, testületi körre vonatkozóan. (A digitális itkatott anyagok nagy része is idővel levéltári anyagká válhat.) A könyvtár gyűjthetné az egyházközségi és intézményi kiadványokat. A múzeum gyűjtőkörébe tartozhatna például a képek (fotók) gyűjtése.

Egyházi eseményeinkről rengeteg fénykép készül, sok közülük megtalálható az *Evangélikus Élet* archívumában vagy honlapunkon, de az egyházkerületeknél is, hiszen az egyházközségi eseményekről sok esetben a püspöki hivatalok készítenek felvételeket. Fontos feladat a megfelelően válogatott digitális fényképekből egy olyan archívum létrehozása, amely médiamunkásaink rendelkezésére áll, de akár a világi média dolgozóit is képes kiszolgálni. Meg kell határozni a metaadatok körét is, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a használók jól tudjanak majd keresni a digitalizált dokumentumok között.

Célszerű lenne bevezetni valamilyen kötelepéldány-rendszert a digitális dokumentumokra vonatkozóan, megfelelően motiválva a gyülekezeteket és intézményeket, hogy ne feledkezzenek meg az állományok beküldéséről. Az összegyűjtött elfogadás érdekében szükséges lenne mindezt minél több fórumon megvitatni, hogy a potenciális gyűjteménygyarapítók ne tehernek tekintsék az állományok beküldésére vonatkozó kötelezettséget, hanem érezzék, hogy értékeink hosszú távú megőrzéséhez járulnak hozzá.

A digitalizálás és az állományok gyűjtésének megszervezése közben azt is át kell gondolni, mit kezdenek majd a gyűjtemények a digitális anyagokkal. Mit és milyen körben fognak majd használni: mit célszerű – ismeretterjesztő szándékkal – bárki számára hozzáférhetővé tenni, mire lesz szükségük a kutatóknak, és melyek a csak belső egyházi használatra megőrzendő dokumentumok.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Debreceni Evangélikus Egyházközség

A 16. század első felében Debrecenben és környékén a reformáció lutheri ágához csatlakoztak az emberek, ám a század második felében a reformáció helvét ága vette át a gyülekezetek szellemi vezetését.

1796-ban indult el az evangélikus gyülekezet megszervezése; a közönségnek 1810-től a Miklós utca sarkán bérelt imaház adott otthont. Azonban 1849-ben a városba özönlő cári és császári seregek feldúlták az imaházat, és mindent, amit ott találtak, megsemmisítettek. Többek között ez okozta azt, hogy 1861-ig szünetelt a lelkesítő szolgálat, melyet korábban a nyíregyházi, tokaji és nagyváradai lelkészek láttak el.

1882. november 12-én önállósult a debreceni gyülekezet. Eleinte a város több pontján is béreltek istentisztelet tartására alkalmas helyet, míg 1886-ban megvásárolták a Miklós utca 3. szám alatti telket – azóta is itt van közösségünk központja – a rajta lévő épülettel. A templomépítés 1889 májusában kezdődött, és augusztusra már el is készült az épület.

Gyülekezetünkben vasárnaponként délelőtt és délután is tartunk istentiszteletet, mely minden hónap első vasárnapján úrvacsoraszóval van egybekötve. Mivel egész Hajdú-Bihar megye a debreceni gyülekezet gondozására van bízva – máshol sem lelkész, sem pedig templom nincs –, így majd minden hétfővégére esik szórvány-istentisztelet is.

Minden hónap harmadik vasárnapján családi istentiszteletet tar-

tunk a 10 órai istentisztelettel párhuzamosan, mely után közös szeretetvendégségen vehetnek részt kicsik és nagyok.

Hittanoktatás és konfirmációra való felkészítés egyaránt folyik gyülekezetünkben, kisiskolás kortól egészen gimnáziumig. Heti rendszerességgel tartunk bibliaórákat, melyeken különböző korcsoportok vesznek részt. Szerdán az idősebbek, míg hétfőn az egyetemisták és a fiatal felnőttek jönnek össze. Kedden-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Február 5-én, hetvened vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth rádió hullámhosszán Debrecenből. Igét hirdet *Balázs Viktória* lelkész.

ként filmklubba várjuk a filmet szeretőket, csütörtökre pedig társastánctanfolyamot szerveztünk a gyülekezeti házban.

2011 májusa óta két lelkész végzi a szolgálatot: *Réz-Nagy Zoltán* mellé ekkor választotta meg a gyülekezet *Balázs Viktóriát*, aki beosztott lelkészi éveit is nálunk töltötte.

Gyülekezeti életünk célja, hogy a személyes, emberi kapcsolatokon keresztül tudjuk Isten szeretetét közvetíteni a hozzánk betérőknek.

HIRDETÉS

Mikroludiumok II. – Konok Tamás kiállítása

Az Evangélikus Országos Múzeum új kiállítása január 20-tól megtekinthető. A hivatalos megnyitót és könyvbemutatót későbbi időpontban tartjuk. Az időpontról értesítjük olvasóinkat.

Istentiszteleti rend • 2012. január 29.

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 17,1–9; 2Pt 1,16–21. Alapige: 5Móz 18,15–20(21–22). Énekek: 280., 338.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. dr. László Virgil; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. Madocsa Miklós; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Gálos Ildikó; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantátás istentisztelet) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhitat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21. I. emelet de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; IX., Gát u. 2. (katolikus templom) du. 6. (vespera) Bolba Márta; liturgus: Muntag Lőrinc; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; du. 6. (vespera) Missura Tibor; XI., Némethölgyi út 138. de. 9. (úrv.) Missura Tibor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kovács Áron; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Böhm-emléktáblával gazdagodott Kolozsvár

► A magyar kultúra napja alkalmából sokszínű ünnepi eseményt szervezett múlt szombaton Kolozsváron a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház. Az evangélikus templomban először ökumenikus istentiszteletre került sor, majd *Egyed Péter* egyetemi oktató bemutatta a magyar filozófiai iskola megteremtőjének, *Böhm Károly* (1846–1911) filozófusnak az életét és munkásságát. Rövid zenei műsor után három kolozsvári színészhangató Heltai-színadarabot adott elő, majd *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspök és *Tonk Márton*, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) kolozsvári dékánja leleplezte az egyházi ingatlan udvarán a *Kolozsi Tibor* szobrászművész által készített Böhm Károly-emléktáblát. *Kalit Eszter* evangélikus lelkészjelölt kihirdette: a február 12-i istentiszteletet a Duna Televízió is közvetíti, ezért minél nagyobb számban várják a híveket.

A rendezvényen *Horváth Zoltán* orgonaművész egy Liszt-prelúdiúmot adott elő, majd a gyülekezeti ének után *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspök köszöntötte a résztvevőket.

– A kultúra a változó és az állandó ötvöződése. A keresztény hit elválaszthatatlan a kultúrától. A mai nap irányítsa tehát figyelmünket autentikus tárgyi és lelki értékeinkre. A nemzet a kultúrában konstituálja magát, azaz a kultúra a nemzet alkotmánya. A nemzetek alkotmányát, azaz a jogi alapdokumentumot kikezdi az idő, ám a kultúrát állandó növekedés és gazdagodás jellemzi. Bármit is hoz a történelem, a kultúra, azaz az igazi alkotmány megőrzi minket. Ezért imádkozunk a mai napon – összegzett az evangélikus püspök.

Ballai Zoltán református lelkész előfőhászának központjában a *Példabeszéd* könyve 2. részének 1–11. verse szerepelt.

– Adjunk hálát azért, mert Isten magyarnak teremtett minket – fogalmazott a lelképásztor, majd Isten áldását kérte a gyülekezetre.

Kovács Sándor római katolikus főesperes igehirdetésében kifejtette: globalizált világban, az információ-robbanás korszakában élünk, amelyet értékszavár jellemez.

– Ebben a helyzetben kapaszkodóra van szükségünk, ez pedig a nemzeti identitástudatból vezethető le – hangoztatta a főesperes, majd a magyar nemzeti identitástudat ezeréves folytonosságát bizonyító szimbólumként emlegette a magyar Szent Koronát és a *Himnuszt*.

Bálint-Benczédi Ferenc unitárius püspök szerint a magyar kultúra napján ugyancsak keressük az Istenrel való találkozást, és egyúttal hitet teszünk arról, hogy Istenéi vagyunk.

– Ma sem könnyű magyarnak lenni, magyarul alkotni és megszólalni. Reménykedjünk tehát abban, hogy az összetartozás megszületik, és elődeink példáját követve minden magyar egymásra talál. A hit, a kultúra és a nemzet tudat elválaszthatatlan egymástól, és ezek megtartanak minket magyarként – hangsúlyozta az unitárius püspök.

– Ma este a magyar népet egygé kovácsolja a magyar kultúra. A ma élő művészeknek köszönhetően kultúránk élővé válik – mondta *Kalit Eszter* evangélikus lelkészjelölt, majd *Horváth Zoltán* egy Sulyok Imre-művet adott elő orgonán.

Böhm Károly, a magyar filozófiai iskola megteremtője

Egyed Péter egyetemi oktató előadásából megtudtuk: tavaly volt száz éve,

hogy Böhm Károly elhunyt Kolozsváron. A 2011 augusztusában Kolozsvárt megrendezett VII. nemzetközi hungarológiai kongresszuson pedig külön szekcióban érkeztek Böhm munkásságáról.

Böhm Károly 1846-ban született Besztercebányán evangélikus családban, hatodik gyermekként. Tanulmányait a besztercebányai evangélikus népiskolában, majd az evangélikus gimnáziumban folytatta. Pozsonyban először a teológia, majd a filozófia tanulmányozásának szentelte idejét. Felsőfokú filozófiai tanulmányait Göttingenben és Tübingenben végezte. Már akkor feltett szándéka volt, hogy megteremtse „Magyarország nagy filozófiai rendszerét”, illetve hogy „Magyarországon új irányba terelje a filozófiát”.

A magyar rendszerfilozófia megalkotójaként, a kolozsvári filozófiai iskola megalapítójaként Böhm Károly azt hangoztatta: minden érvényes filozófiának kritikainak kell lennie, ugyanakkor túl kell lépnie *Kant* dualizmusán, amely a régi vágású metafizikai örökséget képviselte a kanti életműben.

Böhm 1870-től a pozsonyi evangélikus líceum, majd 1873-tól a budapesti evangélikus gimnázium tanára volt. 1872-ben megpályázta a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem tanszékét, ám sikertelenül. Publicisztikai tevékenységének kezdete 1873-ra tehető. 1881-től elindította a *Magyar Philosophiai Szemlét*, amelyben több tanulmányt közölt. 1896-tól a kolozsvári egyetemen tanított filozófiát.

Egyed Péter Böhm Károly legfontosabb alkotásai között megemlíttette a többkötetes, *Az ember és világa* című munkát. 1908-ban a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) tagjai közé választotta a filozófust. Böhm Károly 1911 májusában hunyt el. Szülővárosában, Besztercebányán helyezték örök nyugalomra.

Végezetül *Egyed Péter* köszönetet mondott *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspöknek, hogy támogatta az emléktábla-állítást.

Régi adósságot törlesztett a magyarság

Az előadás után *Gárdonyi Zoltán*, *Gárdonyi Zoltán* és *Mohai Miklós* egy-egy művét profi zenészekből álló kamarakórus tolmácsolta. A karnagyai teendőt *Demeter András*

látta el. *Heltai Gáspár* *Egy nemes emberről és az ördögről* című színdarabját három kolozsvári színészhangató adta elő. A darabot *Vadas László* rendezte, a koreográfus *Jakab Melinda* volt. A darab bemutatójára február elején kerül majd sor a Reményik Galériában – tudtuk meg *Kalit Eszter*től. A jelenlevők elénekelték a *Himnuszt*, és *Horváth Zoltán* orgonaművész egy *Gárdonyi Zoltán*-művet adott elő.

Az evangélikus egyház tulajdonát képező ingatlan (Kossuth Lajos/1989. december 21-e utca 1.) udvarán *Adorjáni Dezső Zoltán* püspök és *Tonk Márton*, a Sapientia EMTE kolozsvári karának dékánja leleplezte le Böhm

Károly emléktábláját, Kolozsi Tibor szobrászművész alkotását. Ezt követően *Tonk Márton*tól megtudtuk: Böhm Károly koporsójánál *Tonk apai* dédapja, *Tavaszy Sándor* mondott gyászbeszédet.

– Filozófiatörténészként elgondolkodom a kérdésem: otthon van-e a filozófia a magyar kultúrában? Sokan úgy látjuk, hogy nincs, azaz a filozófia nem kapja meg az őt megillető méltó helyet. Ma azonban, a magyar kultúra napjának szentelt ünnepség keretében, az előadás és az emléktábla-állítás által méltó helyére került a filozófia – hangsúlyozta a dékán, végezetül megjegyezte: „Régi adósságot törlesztettünk azzal, hogy Böhm Károlynak emléktáblát állítottunk”.

– Böhm Károly az első magyar filozófus, aki filozófiai iskolát alapított, és külföldön is ismertté vált. Erdély adta nekünk ezt a gondolkodót, ez pedig büszkeségre adhat okot. Mind ez azt is jelenti, hogy az erdélyi magyar közösség hittel és reménységgel él, és hozzájárul a magyarság és a világ kultúrájának fejlesztéséhez. Böhm Károly megérdemli, hogy emléktáblát állítsanak neki. Ez a tábla hozzájárul ahhoz, hogy a román lakosok is hiteles városismeret alakítsanak ki – magyarázta *Szilágyi Mátyás*, Magyarország kolozsvári főkonzulja az emléktábla leleplezése után.

■ NAGY-HINTÓS DIÁNA

Megjelent a Szabadság című, erdélyi közéleti napilap 2012. január 23-ai számában.

Fenntartható közösségek – a városokon kívül vagy belül?

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

► A *National Geographic* című folyóirat decemberi számának egyik tanulmányában fogalmazódott meg az alábbi gondolat: míg a 19. században egyre nagyobb gondot okoztak a növekedő (egyre sűrűbben lakott) városok, addig ma éppen ezek jelenthetik a megoldást a túlnépesedésre és „orvosolhatják a leghatékonyabban a Föld sokasodó nyavalyáit”. Az urbanizáció és a gazdasági fejlődés elválaszthatatlan egymástól – hangsúlyozza a cikkben egy dél-koreai közgazdász. Míg 1970-ben három olyan (mega)város létezett, amelyben tízmilliónál többen éltek, addig ma – beleértve az agglomerációs körzeteket is – huszonhét ilyen van.

Az említett tanulmányban – az elsősorban nem *széltében*, hanem főként *magasságban* terjeszkedő városmodell szem előtt tartva – az urbanizáció fő szószólóinak érve többek között az, hogy a kisebb távolságok miatt olcsóbban szállítható az ember, az áru, a szellemi tőke, továbbá a koncentráltabb település-szerkezet következtében rövidebbek a közműhálózatok, ezáltal kisebb energiabefektetéssel lehet őket üzemeltetni. Összességében tehát – a kivételektől, a kifejezetten ipari városoktól eltekintve – az itt lakók ökológiai lábnyoma kisebb, mint az egész országra vonatkozó átlag. Említik azt is, hogy a városi létformának köszönhetően az emberiség fele elfér a megművelhető földterületek négy százalékán.

A környezetvédők és az urbanizáció előretörését ellenző szakemberek azonban felhívják a figyelmet arra, hogy a fejlődő országokban a munka reménye miatt vidékről a városokba özönlő lakosság elsősorban a nyomornegyedek növekedését eredményezi. Egyes ENSZ-szakértők szerint 2050-re a Föld összlakosságának hetven százaléka él majd városokban, és ebből kétféle ember nyomornegyedekbe kényszerül. Ez utóbbiakban a lakosság fogyasztása valóban kisebb, de olyan gondok merülnek föl például, mint a tiszta vízhez való hozzájutás vagy a szemétszállítás megoldása.

Az urbanizáció a népesség növekedésére jelenthet egyfajta megoldást, ám véleményem szerint épp egy fontos szempontot hagy figyelmen kívül: egymásrautaltságunkat, a teremtett világgal (embertársainkkal és a természettel) való harmonikus viszony kialakításának fontosságát és lehetőségének megteremtését. (Persze nem tekinthetünk el a népesség növekedésének problémájától, ennek megoldásában azonban több szervezet – például az e rovatban is többször a hangját hallható Bocs Alapítvány – a fejlődő országokban sokkal inkább a felvilágosításra, a nők oktatására, helyzetének javítására tenné a hangsúlyt.)

Eszembe jut az e lap hasábjain két hete megjelent, *Mi „falusiak”* című írás, amely a városi életforma mellett jól diagnosztizálta a világ egyetlen *globális faluvá* válásának negatív velejáróit: az elszemélytelenedést, „az elidegenedést a környező világtól és saját lelki mélységeinktől”. És mint egy *globális falu* lakói elmondhatjuk, hogy ezek a jelenségek különböző formában – lakóhelyünkől függetlenül – mindnyájunkat érinthetnek.

Felmerül a kérdés: mit tehetünk ebben a helyzetben? Mi lehet a mi feladatunk? Hiszen jogosan érezhetjük, hogy átlagemberként aligha van befolyásunk a világméretű folyamatokra.

Az előbb említett cikk szerzői is (a kapcsolat és a személyesség mel-

lett) a közösséget említik mint megtartó erőt, mint lehetséges megoldást a problémákra. Keresztényként – felelős életvitelünk mellett – a gyülekezet mint közösség valóban lehetőséget nyújthat számunkra, hogy elsősorban saját környezetünkben megtegyük az (első) szükséges lépéseket egy élhető világ megteremtésére, és hogy végső soron *igaz és fenntartható* közösséggé váljunk.

Álljon itt ehhez néhány szempont, melyek az Európai Keresztény Környezeti Hálózat 2005 májusában Bázelen tartott ülésén fogalmazódtak meg (részletesen lásd *Evangélikus Élet*, 2005/36. szám): az emberi közösségek igazak és fenntarthatók, ha hosszú távon tekintetbe veszik a jövő és a jelen nemzedékek szükségleteit; tekintettel vannak a teremtettség egységére, beleértve ebbe a növény- és állatvilágot; mind befelé, mind kifelé a szolidaritás jellemzi őket; egyensúlyban tartják a művelést és az őrzést (1Móz 2,15); megtartják az új kihívásokra való megfelelő válaszadás képességét.

S mindezek kiindulópontja nem más, mint saját teremtett mivoltunk s az a viszony, melyben Teremtőnkkel állunk, s melyben megtapasztalhatjuk, hogy Isten munkatársai vagyunk – falun és városban egyaránt.

Végezetül egy kis segítség az első lépések megtételéhez: kifejezetten családok számára kiírt energiacsökkentő versenyről tájékozódhatunk a *kislabnyom.hu* oldalon.

■ JCSs

In memoriam vitéz Magassy Sándor

(1959–2012)

A legifjabb *Magassy Sándor* apai és anyai oldalról is lelkészeldők több nemzedékének leszármazottjaként, *Magassy Sándor* tárnokréti lelkész és *Urbán Margit* diakónus lelkész második gyermekeként született 1959. június 5-én Sopronban.

Az általános iskolát édesapja szolgálati helye szerint Tárnokrétiben, Takácsin, Nemesszalókon, a gimnáziumot Pápán és Celledömölkön végezte. Teológiai tanulmányait 1977-ben kezdte, és 1982-ben *Ottlyk Ernő* püspök avatta lelkésszé Nagysimonyiban.

Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában és a Budai Egyházmegye esperese mellett szolgált segédlelkészként 1982–83-ban, majd Csornára került, a lelkészvizsga után a csorna-kapuvári és a tárnokréti-rábcapói gyülekezetek lelkésze lett. Az itt eltöltött több mint egy évtizedes szörvényszolgálat alatt másokkal együtt szervezte és irányította a Mustármag ifjúsági egyesületet, évente csendesnapokat és nyaranta táborozásokat tartva – amikor az ilyen egyházi munka még megtúrva is alig volt.

Részt vállalt a Rábaköz társadalmi életéből, Csornán önkormányzati képviselőnek választották. A rendszerváltás után, 1992-ben a Kölcsey Újságíró Akadémián szerzett oklevelet. Hatá-

rozott egyéniségnek ismertük, aki véleményét nyilvánított és állást foglalt, mindig barátságosan, olykor harsányan, és az elsők között volt, ha tenni vagy szervezni kellett valamit.

A Protestáns Tábortól Lelkésszé Szolgálat újbóli megalakulását követően – anyai nagypapa, *dr. Urbán Ernő* nyomdokába lépve – katonalelkésszé szolgálatra jelentkezett. Szentendrén 1995-től főiskolai lelkészként megtalálta az előjárókkal és a beosztottakkal is azt a hangot, amellyel az új lelki szolgálatot a honvédségben végezni lehet. Keresztelte és eskette a katonákat és családtagjaikat is. Szolgálatát hitelesi-

tette, hogy ejtőernyős ugrásokra és hat hónapos koszovói békefenntartó küldetésre is vállalkozott. 2005-ben a tábori püspökségre került titkári beosztásban. 2006 végén, az átszervezés-kor alezredesi rangban szolgálati nyugállományba helyezték.

Sikátor-veszprémmarsányi lelkészként 2007-től szolgált, édesanyja utódként. Itt is bekapcsolódott a település társadalmi életébe: alpolgármester és nemzeti ünnepek szónoke. Első házasságából három, második házasságából egy gyermeke született. Betegségéről családja csak néhány hónapja szerzett tudomást. A zirci kórházban hunyt el 2012. január 11-én.

Koporsóját a helybeliek, volt gyülekezeteinek tagjai, számos rokon és sok lelkész, egykori bajtárs és más felekezetű lelkész, valamint katonai díszegység állta körül és kísérette. *Jákob János* tábori püspök és *dr. Fabiny Tamás* püspök – Magassy Sándor évfolyamtársa –, valamint *Pákozdi Imre* gyülekezeti felügyelő és *Vígh Boglárka*, a polgármester leánya mondott búcsúszavakat. Igét *dr. Lackner Pál* korábbi tábori püspök hirdetett: „*Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.*” (2Kor 12,9a)

■ DR. REUSS ANDRÁS

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Konzekvens magatartást kérek!

Nagy örömmel olvastam az *Evangélikus Élet* január 15-i számában azt a Faggyas Sándor jegyzete cikket, amelynek közléséért egy másik olvasójuk megrója az újságot (*Lukáts Miklós: Szükség van erre?*, január 22., 15. o.). Egy egyházi kiadósó orgánom nem állhat pártszolgálatba, de hogy igazság és hazugság-hamiság kérdésében ne foglaljon állást egyértelműen, azt nem teheti meg. Nem a különféle meggyőződésű olvasói miatt, hanem azért, mert evangéliumi elkötelezettségű, s számon kérő Urától úgy tanulta: legyen a ti beszédek igen, igen és nem, nem.

Aki szimpátia megszerzéséért vagy megtartásáért nem vall színt igazság-hazugság dolgában, hanem sunyít, nemcsak gerinctelen, hanem súlyosan vét. A pilátusi mosom kezeimet, nem foglalkozom állást vagy arról vall, hogy sötétségben vagyok jó és rossz kérdésében (s akkor a vak vezet világtalant ismert helyzete áll fenn), vagy ha tudom, de (vélt) érdekből elhallgatom az igazat, akkor cinkosává leszek a hazugságnak. *Babits* klasszikussá lett megfogalmazásában: „Vétkesek közt cinkos, aki néma!” S akkor megérdemli (egy újság esetében), hogy papírkosárba tegyék. (Hivatkozhatnék ismét arra is, aki ezt üzentte egy magát nevével nevező közösségnek: sem hideg nem vagy, sem hév, kiköplek!)

Magyarország közakarattal választott vezetésének, kormányának és miniszterelnökének nincs ellenzéke, csak ellensége van, melynek megnyilatkozásai gyűlöletből és hatalomvágyból fakadnak, s mert számára a cél minden eszközt szentesít, ezért – én is a Luther-himnusz idézem – „csalárdság fegyvere”. *A haza minden előtt!* – így tanultuk, és így érzek ma is. Ebben a konzekvens magatartást és megnyilatkozást mindenkitől kérem!

KOMLÓSI PÉTER (Ráckeve)

SZERETET VENDÉGSÉGRE

Morgós csúcs

Hozzávalók a tésztahoz: 10 dkg darált babapiskóta vagy háztartási keksz, 20 dkg darált dió, 30 dkg porcukor, 4 dkg kakaó, 8 dkg Rama margarin, 0,5 dl tej, kristálycukor a forgatáshoz.

Hozzávalók a töltelékhez: 25 dkg gesztenyemassza, 5 dkg porcukor, 15 dkg darált babapiskóta vagy háztartási keksz, 10 dkg Rama margarin, kevés rum, magozott meggybefőtt.

Elkészítése: A tészta hozzávalóit összegyűrjük, nedves kézzel golyókat formálunk belőle, és kristálycukorban meghengergetjük őket. Egy-egy golyóból – egy elfordított citromfacsaró üregébe, a falhoz nyomkodva –

FOTÓ: BODA ZSUZSA

tölcsért készítünk. A közepébe egy meggysemet teszünk, majd az elkészített gesztenyes töltelékkel megtöltjük az üreget.

Egy kedves férfi olvasónk levélben hívta fel a figyelmemet arra, hogy a lapunk január 8-ai számában megjelent receptben az almás-diós kenyérnek a nevében ugyan szerepel a dió, de a hozzávalók között nem.

A Szeretetvendégségre rovatba csak kipróbált, majdnem minden esetben általam elkészített sütemények receptjei kerülhetnek be. Így adott esetben lehetőségem van az eredeti receptet módosítani, saját tapasztalatom alapján praktikus tanácsokkal kiegészíteni. Ez történt az almás-diós kenyér esetében is: az eredeti hozzávalókat kiegészítettem 10 dekagramm darált dióval, amely a túl lágy, folyós tésztát kicsit megkötötte, az ízét pedig gazdagította.

Amikor begépeltem a receptet az újság számára, nagyon figyeltem, hogy az eredeti leírásból ne hagyjak ki semmit, ám végül éppen a saját kiegészítésemet nem írtam bele... Elnézést kérek, ha ezzel zavart okoztam!

Az alábbiakban a javított változatot közöljük, kivételesen fotó nélkül.

■ BODA ZSUZSA rovatgazda

Almás-diós kenyér

Hozzávalók: 20 dkg reszelt alma, 2 tojás, 10 dkg porcukor, 10 dkg étkezési búzadar, 10 dkg darált dió, 1/2 csomag sütőpor, 5 dkg Rama margarin, 1 csomag vaníliás cukor, mazsola, fahéj.

Elkészítése: A meghámozott és reszelt almát összekeverjük a fahéjjal és a mazsolával. Állni hagyjuk addig, amíg elkészítjük a tészta többi részét. A tojássárgákat jól kikeverjük a cukorral és a margarinnal. Hozzáadjuk az almát, a búzadarát, a sütőport és a diót, végül belekeverjük a kemény habbá felvert tojásfehérjét.

Sütőpapírral kibélelt, 31 cm-es özgerincformába öntjük a masszát, és előmelegített sütőben kb. 160 fokon fél óráig sütjük. Ha kihűlt, tetszés szerint bevonhatjuk csokimázzal is.

Megalakult a Neumann János informatikai kupa versenybizottsága

A több mint tízéves múltra visszatekintő informatikai verseny az idén teljesen megújul. A felügyeletét ellátó bizottság Budapesten január 18-án tartotta alakuló ülését. A testület elnökének *Csordás Jánost*, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium, titkárának pedig *Sölét-Ormos Juditot*, a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola tanárát választották meg. A verseny névadójának alma materében, a fásori gimnáziumban január 27-én megrendezendő vetélkedőn egy tucat evangélikus iskola diákjai küzdenek a vándorszerlegért.

► *EvÉlet*-infó

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Meghívó

A kelenföldi evangélikus gyülekezet tanácstermében (1114 Budapest, Bocskai út 10.) február 4-én, szombaton 16.30 órakor kezdődő szeretetvendégségen *Veres Emese-Gyöngyvér* vitett képes előadást tart *A nagy erdélyi menekülés* címmel. Minden kedves érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

HIRDETÉS

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejövetelén február 6-án, hétfőn 18 órakor a budai református gyülekezet Budapest I., Szilágyi Dezső tér 3. alatti helyiségében *Kolonits Veronika* ismerteti a limai egyezmény szerinti ökumenikus istentiszteleti liturgiát. Mindenkit szeretettel vár a társaság vezetősége.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Református egyetemi lánykollégium szálláslehetőséget kínál Budapesten: 30/319-0559.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykorszerűsítési
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcíme: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Köszönet

Hálásan köszönjük minden szolgálatnak, segítőknek és mindenkinek, hogy Hálásan Magassy Sándor evangélikus lelkész temetésén megjelentek; osztottak gyászunkban, erőt adtak erőtlenségünkben, sokféle módon támogattak bennünket. Köszönjük az együttérzést, a lebonyolításban való fáradhatatlan részvételt falunk egész közösségének.

A feltámadás reménységével: felesége, gyermekei és rokonai.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 29-étől február 5-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Benne: vasárnapi orgona-muzsika</p> <p>8.05 / Bartók rádió <i>Zsinatoló</i> (vasárnapi ökumenikus műsor)</p> <p>9.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>10.00 / Duna Tv <i>Világ-nézet</i> Püspöknyer</p> <p>10.25 / m1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i></p> <p>10.30 / m1 <i>Baptista magazin</i></p> <p>11.00 / m1 <i>Baptista istentisztelet</i> Élő közvetítés Kecskemétről</p> <p>14.55 / m2 <i>Az Árpád-kor templomai</i></p>	<p>11.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Séta Prágában</p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház féléórása</p> <p>14.25 / m1 <i>A szövetség</i> Biblia-vetélkedő</p> <p>15.05 / m2 <i>Hogy volt!?</i> Válogatás az MTV archívumából</p> <p>21.15 / Bartók rádió <i>Palestrina: Canticum canticorum</i> Részletek a motetták-könyvből</p> <p>21.30 / Duna Tv <i>Paloma</i> (algériai-francia játékfilm, 2008) (128')</p>	<p>9.00 / m2 <i>Válogatás az országos természetfilm-fesztivál filmjeiből</i></p> <p>13.27 / Bartók rádió <i>Hangverseny délidőben</i> Dobozy Borbála csembalózik</p> <p>14.15 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tőkéczi László műsora</p> <p>19.40 / Kossuth rádió <i>Apám kakasa</i> Megzenésített versek a Kaláka együttes feldolgozásában</p> <p>20.15 / m1 <i>Veszélyes vizeken</i> (amerikai film, 1994) (107')</p> <p>21.30 / Duna Tv <i>A rajzoló szerződése</i> (angol játékfilm, 1982) (103')</p> <p>23.40 / m1 <i>Barangolások öt kontinensen</i></p>	<p>13.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Kertész Imre: <i>Gályanapló</i></p> <p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása</p> <p>14.15 / Duna World <i>Református magazin</i></p> <p>16.00 / Pax Tv <i>Beszélgéssorozat</i> Dr. Varga Gyöngyi</p> <p>16.10 / Duna Tv <i>A mindenséggel mérd magad</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Kémiai mérések</p> <p>17.00 / Mezzo <i>Bach: Máté-passió</i></p> <p>21.30 / Duna World <i>A tribádok éjszakája</i> (magyar tévéfilm, 1993) (82')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bach: <i>c-moll versenymű két zongorára és zenekarra</i></p> <p>13.40 / m2 <i>Mérföldkövek a magyar technika történetében</i> Ybl Miklós</p> <p>19.00 / Pax Tv <i>Händel: Messias</i> (koncertfilm)</p> <p>21.25 / Duna World <i>Shakespeare: Cymbeline</i> Közvetítés a Szegedi Nemzeti Színházról felvételről</p> <p>22.20 / Magyar Katolikus Rádió <i>Miért szeretem?</i> Vallomások irodalomról, művekről, szerzőkről</p> <p>0.25 / m2 <i>Megállt a vonat</i> (szovjet film, 1982)</p>	<p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Duflyé: <i>Missa cum jubilo</i> – egyzólamú férfikarra</p> <p>13.25 / Bartók rádió <i>Hangverseny délidőben</i> Malcolm Rudland játszik a Szent István-bazilika orgonáján</p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Stieber József barlangkutató</p> <p>14.15 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)</p> <p>16.15 / Duna Tv <i>Virág virágossága – Kazettás mennyezetű templomok a Tiszaháton</i></p> <p>0.35 / m1 <i>Magyar Rádió Szimfonik Live</i> (magyar koncertfilm, 2011)</p>	<p>6.45 / Duna Tv <i>Az Ótestamentum</i> (olasz mesesorozat) Ábrahám és vándorlása</p> <p>8.59 / m2 <i>A Biblia gyermekeknek</i> Újszövetség</p> <p>19.00 / Duna Tv <i>G. B. Shaw: Pygmalion</i> (tévéjáték, 1982) (102')</p> <p>20.15 / m1 <i>A dal</i> Eurovízió 2012 – hazai elődöntő</p> <p>22.00 / m1 <i>Székelly János: Caligula helytartója</i> Színházi előadás felvételről</p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádió-misszió összeállítása (on-line adás: radio17.hu)</p>	<p>6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádió-misszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu)</p> <p>9.30 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)</p> <p>10.04 / Kossuth rádió <i>Evangelikus istentisztelet közvetítése Debrecenből</i> Igét hirdet: Balázs Viktória lelkész</p> <p>10.15 / m1 <i>Kérdések a Bibliában</i></p> <p>10.55 / m1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i></p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>15.50 / m2 <i>Magyarország története</i></p>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 29.)

Az Úr a te őriződ, az Úr a te oltalmad jobb kezed felől. Nem árt neked nap-pal a nap, sem éjjel a hold. Zsolt 121,5–6 (Júd 24–25; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 135) Még ha első olvasatra úgy tűnik is, a zsoltár írója kicsit sem látja rózsaszín köd takarásában a hívő életét. Világos előtte, hogy az Isten félt embereket sem kerülhetik el a megpróbáltatásokat: a testi-lelki szenvedést, betegséget, a halált. Ám afelől is bizonyossága van, hogy mindezek felett győzelmet arat az, aki az Úrra hagyatkozik, hiszen „nem eshetünk mélyebbre, mint Isten tenyerébe” (*Johannes Rau* egykori német köztársasági elnök).

Hétfő (január 30.)

Uram, megerősíts és meggyógyíts. Ézs 38,16 (Mk 5,27–28.34; 2Kor 3,9–11/12–18; 1Kor 8,1–6) Nem fordított a sorrend? Nem úgy van, hogy a betegnek előbb meg kell gyógyulnia a testi bajokból, s csak ezután kezdhet fokozatosan erősödni a fizikum? Ez így igaz. Isten országában azonban másként van. A lélek gyógyulását megelőzi a hitbeli megerősítés. Így történt azzal az asszonnyal is, akiről a nap másik igeverse emlékezik meg. Erős, kitartó hite vezette oda Jézushoz, hogy megérintve az Úr ruháját meggyógyulhasson.

Kedd (január 31.)

A fiú tiszteli atyját. Ha én atya vagyok, miért nem tisztelnek? – mondja a Szeregek Ura. Mal 1,6 (1Tim 1,17; Jn 1,43–51; 1Kor 8,7–13) Megszégyenítő módon itt a papokat vonja kérdőre az Úristen. Tehát azokhoz intézi szavát, akik Isten ügyében tevékenykednek, akik tisztában kell, hogy legyenek az Úr dolgaival. Már hogyné tudnák a hívő emberek, hogy Isten a teremtő atyjuk?! Mi a kifogás mégis ellenük? Az, hogy életük nem tükrözi az Istennel való atyagyermek kapcsolatot. Sőt Malakiás próféta korában a papok nem átalottak kultikusan alkalmatlan, hibás állatokat áldozni az oltáron, így elve vissza az Úristen szeretetével. Rimelnek erre a magatartásra egy későbbi kor filozófusának, *Voltaire*-nek cinikus szavai: „Az az Isten dolga, hogy megbocsásson.” A ma élénk kerülő igevers óvjon meg attól, hogy Istenről mint mennyei Atyánkról tiszteletlenül szölgünk, szentsége ellen vétsünk!

Szerda (február 1.)

Krisztus mondja: „Én örök életet adok az én juhaimnak, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből.” Jn 10,28 (Zsolt 109,21; Jn 3,31–36; 1Kor 9,1–18) Korunkban éppen azzal szembesülünk, hogy minden bizonytalan. Tartósnak hitt dolgaink hirtelen értéküket veszítik, bizonytalan volt állásokból egyik napról a másikra utcára kerülhet az ember; átéljük, hogy bizony kicsúszik kezünkől életünk eseményeinek irányítása. Vagyódik az ember a biztonságra, szilárd célt szeretne látni maga előtt. Jézus szavára érdemes odafigyelnie. Ő azt kínálja, ami valóban örök, soha el nem vesző, mert az ő kezében van, ahonnan senki ki nem ragadhatja.

Csütörtök (február 2.)

Megszabadított benneteket minden tisztátalanságotoktól. Ez 36,29a (1Pt 1,18–19; Jel 1,1–2/3–8; 1Kor 9,19–23) Érezzük, hogy Isten többet hajt végre holmi felszíni tisztogatásnál. A prófétán keresztül ígéri, hogy fogságból szabaduló népe bővelkedni fog áldásában. „Parancsolok a gabonának, megsokasítom” – olvashatjuk a kiírt igevers második felében az Úr szavát. A nép nem csupán külsőségeiben újulhat meg, hanem átjárja benső életét is Isten kegyelme. Nagy ára van azonban Isten irgalmas szeretetének. A mai nap újszövetségi verse szól erről: „...nem veszendő dolgokon, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg atyáitoktól örökölt hiábavaló életmódotokból, hanem drága véren, a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak a vérében.”

Péntek (február 3.)

Járuljunk bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk. Zsid 4,16 (Zsolt 94,18; Jn 8,12–20; 1Kor 9,24–29) „Ha nem mint győztes járulhatok hozzád...” – talán még nem is figyeltünk fel eléggé *Túrmezei Erzsébet* énekversének erre a sorára (EÉ 387). Milyen bölcsesség áll pedig mögötte! Hogyan is láthatnánk keresztény életünket hibátlan diadalmenetnek?! Mennyi elbukás, megtorpanás jellemzi hitünket! Mégis olyan Krisztus elé borulhatunk naponkénti számadásra, aki tudja, mi van az emberben. Sőt egykor a pusztában ő maga is átélte a kísértés óráit. Ő győzött, hogy mi veszteségeink ellenére is bizalommal fordulhassunk hozzá, kegyelme trónusához.

Szombat (február 4.)

Nőé kegyelmet talált az Úr előtt. 1Móz 6,8 (Mk 13,27; 4Móz 6,22–27; 1Kor 10,1–13) Egyre ritkábban használjuk ma már a kegy szót. Pedig a ma élénk kerülő igeverset legtalálhatóbban így fordíthatnánk: Isten kegyet gyakorolt Nőével. Hiszen az eredeti héber kifejezés szógyöke ezt jelenti: „lehajol, leereszkedik”. Vagyis az a személy, aki rangban jóval felette áll, kegyet gyakorol a másikkal. Esetünkben a hatalmas Isten Nőét nem pusztítja el az önzívvel. A Szentírásban itt, 1Móz 6,8-ban találkozunk először a kegyelem szavával. Igaz, az előző fejezetek is bizonyosságot tettek már Isten kegyes indulatáról, de itt fogalmazódik meg elsőként, hogy az isteni kegyelem nem kiérdemelt jutalom, hanem irgalmas lehajlás.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: elofizetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafensch Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igeje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

